KEMALETTİN TUĞCU

Kuyulu Bahçe

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-6

KUYULU BAHÇE

Millî Eğitim Bakanlığı'nca 22 Ekim 1984 Tarih, 2174 sayılı Tebliğler Dergisi'nde İlk ve Ortaokul öğrencilerine duyurusu yapılmıştır.

KEMALETTİN
TUĞCU

KUYULU BAHÇE

KEMALETTİN TUĞCU

6

Damla Yayınevi Nu.: 114

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 6

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
Hamit Yüksel

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-118-7

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

KUYULU BAHÇE

Kervan geçmez, kuş konmaz, yılan bağrını sürtmez bir çorak yerde ne diye köy kurarlar? Buna kimsenin aklı yetmez.

Nisan ayı ortalandı mı gayri yağmurların ardı arkası kesilir, bir kuraklık başlar, şurada, burada bitmiş otlar sararıp gider, bayırın oradaki koca kavağın yeşilliği anca temmuz sonlarına kadar dayanır, sonra o da yaprak döker. Başka yerlerdeki kavakların yaprakarı kış aylarına kadar yeşil kalır da esen yelle pır pır edip oynarlar.

Köyün yirmi beş otuz hanesi bayırı inip ta ovadaki ırmağa kadar gider, testiler, bakraçlar, tenekelerle su alırlar. Bu taşıma su ile bir evin ve tüm evlerin su ihtiyacı görülür.

Yıkanma, içme, temizlik hep bu suylan. Haftada bir gün kadınlar, kızlar çamaşırları yüklenip ırmağa varır, orada çamaşırları yıkar, paylaştıkları çınar ağaçlarına urganlar gerip çamaşır kuruturlar, sonra da yüklenip gelirler.

Bu çamaşır günleri köyde bebelerle ihtiyarlar kalır. Ayaklanmış çocuklar da analarıyla giderler. Çınarlıkta ateş de yakılır, getirilen yemekler orada yenir, kaplar yıkanır, akşam dönüşüne bol bol su içerler.

Bu çorak topraklarda, köyün yakınlarındaki bağ ve bahçede kolayına ekin olmadığı için babam Sadık efendl boz eşeği önüne katarak bayır aşağı ırmağa iner, eşeğin sırtındaki tahta sandıklara doldurduğu dört teneke suyu yükler, köye getirir her haneye bir teneke boşaltır, sonra yeniden ırmağa döner.

Adamın ayağındaki altı kat kat kösele vurulmuş kunduraların uçları, yokuş çıkmaktan yukarı dönmüştür. Köylüler onun ayaklarına bakıp alay ederler.

Eh, günde yedi sekiz defa o yokuşu inip çıkmak kolay mı? Ama hayvanlarını çobana veren ve bu hayvanların sütü, yünü, yavrusu ile geçinen köylüler, babam bu işi bırakacak diye çok korkarlar.

Biz bu su taşımakla iyi, kötü geçiniriz, aç kaldığımız olmaz. Boz eşeğe gelince bayırdan aşağıya inerken önüne geçilmez, öylesine koşar, çünkü aşağıda su vardır, yeşillik vardır, ye yiyebildiğin kadar.

Babam aşağıda eşeği suya sokar, bir temiz yıkar, hastalanmasından hiç korkmaz, çünkü boz eşek dört teneke ile, o günün harlı zamanında, köye varıncaya kadar kurur.

Bizim köy aslında yüzyirmi haneymiş. Okulu bile varmış. Ama susuzluk bu köyü bitirmiş, ağaçlar kurumuş, toprak kıraçlaşmış, susuzluktan kavrulan göçüp gitmiş, işte kalan da kalmış.

Köyün yollarında bir evde baca tüterse yanındaki beş

evde kimse yoktur, damı çökmüş, sahipleri göçmüştür.

Ya suyuna ne olmuştu bu köyün? Dedem rahmetli anlatmış, bir yıl bir deprem olmuş, köyün iki kuyusu da içeriye çökmüş, o gün bugündür köy oturulur gibi değil...

Köyün uzağında birkaç tarla ve bağ vardır. Sahipleri yazları bu bağlara yaptıkları çardaklarda yatarlar. Oralar serindir, gölgeliktir.

Köyün adı neymiş bilmem. Sonradan adını Suvermez'e çıkarmışlar. Babamın dediğine göre nüfus kâğıtlarımızda Kuruköy yazılı imiş. Aslı Koruköy'müş ama sağdan soldan kese kese, keçiler kemire kemire Koruköy, Kuruköy olmuş. Bu ada da yakışmış.

Babam da boz eşeği, aza çoğa bakmadan satacak ve başka köye göçecektik. Evimizin alt yanında büyükçe bir tarlamız vardı.Birgün köye bir otomobil geldi, içinden inen birkaç şehirli dolaştılar, bizim tarlanın önünde durdular. Babama seslenip çağırdılar. Babam vardı yanlarında:

— Hoş geldiniz ağalar, dedi.

İçlerinden biri:

— Hoş bulduk, dedi. Bu tarla köyün mü, yoksa sahibi var mı?

— Benimdir, dedi babam. İşte şurada da evim var.

— Senin adın ne?

— Sadık.

— Sadık Efendi bu tarlayı bana satar mısın?

Babam şaşar:

— Aman beyim, der. Sen bu çorak yerde tarlayı ne edeceksin? Bak biyol, üstünde diken bile bitmez.

— Orasını karıştırma. Satar mısın, satmaz mısın?

— Eh, eyi para bulursam satarım?

— Eyi para dediğin ne kadar?

— Eh, şöyle iyi soydan bir inek parası?

— İneği ne yapacaksın?

— Bir inek bir evi geçindirir Bey?

— İstediğin gibi bir ineği kaça verirler?

— Ne bileyim, yirmi beş, otur bin...

Bu konuşan adamın yanındaki Nahiye müdürü imiş. Babama çıkışır:

— Bu köy yirmi beş, otuz bin eder mi ki sen yalnız tarlaya bu kadar para istiyorsun. Köyde satılık tarla mı kalmadı?

— Vardır Bey, emme benim tarlanın yeri güzeldir. Sonra ben satılığa çıkarmadım..

— Pekala, bi de yandaki tarlaya bakarız. Rüstem Bey buyurun, şu yana...

Gelenler üç kişiymişler. Nahiye Müdürü yürümüş, Rüstem Bey dediği adam babamla söyleşen adammış. Babam ona sokulmuş:

— Bey, demiş. Olup olacağı bu da ondan ötürü böyle dedim. Yirmi bine olmaz mı?

— Hayır Sadık Efendi, o kadar da etmez.

— Bey sıkıntım var, sakalıkla boğazımızı çıkartıyorum. Onbeş bin virdin virmedin, al bedavadan. Helal olsun.

Nahiye Müdürü biraz uzaktan sesleniyormuş. Rüstem Bey:

— On bin, demiş.

— Azdır Bey.

— Sekiz bin.

— Aman bey, inme gayri. Onbin didin, virdim getti. Altı yaşımın içindeydim. Baktım babam üç şehirli ile muhtarın oraya doğru yönelmişler. Güneşin harı ile fırın kadar kızgın toprağa baktıkça ayakların yanarak arkalarından vardım.

Nahiye Müdürü, Muhtar Rasim Efendi ile konuşuyordu. Kurumuş mısır sapları ile gölgelendirmeye çalışılan kahvenin salaşının altına sokuldum. Mısır sapları da bir güzel kızmıştı. Yanık kokuyorlardı.

Rüstem Bey sordu:

— Sadık Efendi burada su yok mu?

— Yoktur Bey.

— Hiç mi yok?

— Yok olmasına yok ama ben ırmaktan beri taşıyorum eşekle.

— Bütün köy suyu ırmaktan mı alır?

— Kimsenin susuz kaldığı da yok Bey. Kışın, güzün çok yağmur tutar bura.

— Bu çökük damlar ne?

— Bey, sahipleri bırakıp bırakıp gittler. Ölen öldü, kalan göçtü.

Babamın altı dönüm çorak tarlasına Rüstem Bey'in onbin lira vermesine muhtar da şaşmıştı. Ama Rüstem Bey tapu işini kasabada tamamlamak için ertesi gün gelip kendisini alacağını, muhtarla beraber kasabaya götüreceğini anlatarak gidince babam eve varmış ve bağırmıştı:

— Emine, Emine, bana temiz bir göynek bul. Cekedimin dirseğini bir gözel yama. Kunduraların da çamurunu bir eyice sil.

Tarlanın satılması annemin de aklını başından almıştı. Kahvede artık hep bu konuşulur olmuştu. Ertesi gün o otomobil vardı geldi. Köyde otomobilin adını duyup kendisini görmeyen az kişi mi vardı? Varıp seyre çıkmıştı millet.

Babam gil, Muhtar Emmi ile bindiler otomobile. Basıp gittiler. Tepeden ova yanına baktık bir toz bulutudur kalkar, arabanın imi timi kalmaz.

O akşam babam kasabadan aldığı yiyeceklerle döndü. Bunun dışında anneme bir elbiselik basma, bir başörtüsü, bir terlik, benim de ayağıma göre bir geyim kundura almıştı.

O akşam bizim için bayram oldu. Rüstem Bey babama okuyup yazması olup olmadığını sormuş. Babam askerlikte öğrendiğini anlatmış. Kasabadaki bankaya varmışlar. Rüstem bey babamın eline bin lira saymış, kalan dokuz bin lirayı bankaya yatırıp babama bir hesap defteri vermiş:

— Sen gerektiği zaman gerektiği kadar parayı buraya gelip alırsın, üstünde taşıma, demiş.

Köyde epey söylentiler oluyordu. Babam yine ırmaktan eşekle su çekiyordu. O sırada yaz başlarındaydık. Aradan ne geçti ne geçmedi. Rüstem Bey bir gün çıktı geldi. Babamı aradı. Artık bizim evi öğrenmişti. Babama seslendi. Ben çıktım. Babamın ırmağa indiğini söyledim. Rüstem Bey bekledi. Babam eşeği önüne katıp gelince:

— Sadık Efendi, dedi. Tarlanın sınırını biliyorsun. Bu sınırdan beri duvar çektireceğim. Bu yakınlarda taş ocağı var mı?

— Var, dedi babam.

— Sen diz boyu eş toprağı, eştiğin toprağı da içeriye at. Tarlanın içinde çör çöp varsa temizle. Çıkan taşları da bir yana yığ. Çalışabildiğin kadar çalış. Ben çalıştığın kadar sana günde ikiyüz lira vereceğim

Babam sevincinden uçacaktı:

— Sağ ol Beyim, dedi.

Rüstem Bey vardı gitti. Babam tarlanın sınırını eşmeye başladı. İçinde bir adam yürüyecek kadar geniş eşiyordu. Ama günün sıcağında çalışmak çok güçtü. Anam da, ben de ona yardım ediyorduk. Eşekle suyu anam getirmeye başlamıştı. Bunca yıl köye su taşımıştı babam, eline para geçti-

ği için kesemezdi bu işi.

Ama bütün köye merak olmuştu. Bu Rüstem Bey denilen adam bu susuz köyde ne diye almıştı bu tarlayı? Ne bir ağacı vardı, ne gölgesi, çıplak bir tarla. Bir işe yarasaydı babam eker biçerdi orayı.

Muhtar, öteki köylüler gelip gelip sorarlardı:

— Sadık Efendi, saklama bizden, ne idecek bu adam bu çorak tarlayı?

— Ne bileyim, bilsem diyiveririm.

— Bir kötülük olursa senden biliriz.

— Benden ne bileceksiniz! Varın Nahiye Müdürüne anlatın, derdinizi.

Ben çıkan taşları toplar bir yere yığardım. Babamın tarlası, köyün hemen hemen üst başında bulunuyordu. Biraz da yana düşerdi. Sağ yanında köy bulunuyordu. Arada bir tepecik bulunduğu için köy tarladan çokluk görünmezdi.

Babam sınırı eşe dursun, bir gün yine Rüstem Bey geldi. Ardından bir de kamyon geldi. Kamyonun içinden borular, makineler çıkardılar. Bir yığın da oluklu saç çıktı. Rüstem Bey tarlanın bir yerine işaret koyarak:

— Sadık Efendi, dedi. Sen burayı temizle, dümdüz et. Buraya baraka konacak.

Babam barakanın ne olduğunu bilirmiş. O akşam bize diyiverdi:

— Bir yerde bir iş yapılacağı zaman takımları neyi saklamak, bekçiyi yatırmak için baraka kurarlar. Baraka iğreti bir evdir. Dört duvar üstüne bir dam çekerler, bir kapı takarlar, olur sana bir baraka.

Babam bu yeri düzeltti, arkasından kamyon yine geldi, içinden ustalar çıktı. Bir gün tuğla getirdiler, bir gün çimento getirdiler, iki de büyük su kabı geldi. Babam ırmağa bir sefer yaparak bu varil denen su kaplarını su ile doldurdu.

Ardından tuğla getirdiler. Ustalar harç karıp duvar örmeye başladılar. Bu adamların elleri çok çabuktu. Tuğlaları sıra sıra dizerlerdi. Onların ip çekip duvar örmeleri beni de çok eğlendiriyordu.

Babam da bu ustalara yardım ettiği için annem eşekle ırmaktan su getiriyordu. Ustaların başı:

— Elini çabuk tut bacı, diyordu.

İki gün sürmeden barakanın dört duvarı çıktı, üstüne biçilmiş ağaçlar atıp oluklu saçları kapladılar. Boruları, makineleri, el arabalarını, kazma küreği, kalan tuğlaları, çimento çuvallarını istif ettiler.

Akşam olunca bu adamlar varıp kamyonla kasabaya giderlerdi. Ama giderken babama:

— Sadık Efendi variller susuz kalmasın, diyorlardı. Babam yorgunluğa bakmadan gece de olsa eşeği önüne katıp suya iniyor, varilleri dolduruyordu. Öyle çalışıyordu ki, adam bir hafta içinde bayağı erimişti. Anam darılacak oldu:

— Adam, çalışacağım diye yarı yarıya kaldın, etme bunu?

Babam bağırıyordu:

— Sen ne diyon Emine, günde ikiyüz kâğıt. Bizim böyle para yüzü gördüğümüz mü vardı. Sen beni köstekleme, daha da çalışmaya sür.

Babam ustaların getirdiği somunlardan, yağdan, fasulyeden, beyaz pirinç pilavından, tuzdan, bibere kadar anama yemek yaptırıyordu.

Ustalar tahtadan uzun bir sıra yapmışlardı. Bunun önüne bir de masa uydurmuşlardı. Gelirken et de getiriyorlardı. Anama:

— Bacım, sen bize var etin hepsinden şiş kebap yap, köyden ayran bul bize. Bir pilav yap, kurufasulye de pişir ki pilava katalım.

Yalnız gündüz yemekleri yiyor ve kalanı bize bırakıyorladı. Fakir köyde bizim etin kemiğini bile gördüğümüz yoktu. Sabahları da olsa yağsız ayran içerdik.

Şimdi, ye yiyebildiğince. Üstelik:

— Hava çok sıcak, yemek dayanmaz sabaha, diyorlardı.

Sabah gelir gelmez, bir de, akşama doğru çay molası veriyorlardı. Bu molada peynir, zeytin, olursa yemiş yeniyordu.

Güneşin harına dayanılmadığı için kasabadan bir branda bezi getirmişlerdi. Bunu dört direğin üzerinde gerip bir gölgelik yapmışlardı. Yemeği bunun altında yiyorduk. Annem de yemekleri bu gölgelikte pişiriyordu.

Biz Rüstem Bey'in ne yapacağını bilmiyorduk. Ustalar da bilmiyorlardı. Ama babamın eştiği sınırlara önce taş döşediler, ardından çimento ile duvar örmeye başladılar.

Ustalar tulum dedikleri, pantolonu, cekedi bir, bir elbise giyiyorlardı. Babama da bir tulum vermişlerdi. Daha sonra anneme de bir tulum getirdiler. Başlarına beyaz birer şapka koydular ki güneş işlemiye.

Anam utandı ama yine de giydi bunları. Çalışanların hepsi iyi adamlardı. Bize sorarlardı ki kasabadan birşey istiyor muyuz?

Annemle babam çok yoruluyorlardı ama yemedikleri yemekleri yiyorlardı. Anam bazen akşamdan hamur tutup börek açıyordu. İşçiler akşam molasında bunu yiyor, durmadan da yağlı ayran içiyorlardı.

İşçiler altı kişi olmuşlardı. Babamla, annemle sekiz kişi çalışıyordu. Her gün iki tencere yemek kaynıyordu. Bir gün işlere bakmak için Rüstem Bey de gelmiş, işçilerle beraber o da tahta sıraya oturarak yemek yemişti.

Köy kasaba çokluk uzak değildi. Çorak bir köydü ama bir dağ eteğindeki yaylaya kurulmuştu. Ova ve oradan akıp gi-

den ırmak, ayak altında gibiydi. Karşıda mor mor dağlar vardı. Gün köyün ardındaki dağı aştığı zaman daha karşı dağlar yaldızlanmış gibi parlarlardı. Güneş oradan en sonunda çekilirdi.

İşçilere hizmet ettiği için Rüstem Bey anneme de bir gündelik bağlamıştı.

Ağustos ayı bizim köyün cehennem ayıdır. Bağı, bahçesi olan köyden kaçar, ırmak boyuna inenler bile bulunur. Kızgın kerpiçler, bütün gün güneş altında ısınan toprak damlar hiç soğumaz, içeride bir boğucu hava vardır ki, bazı bazı yatağını alan toprak dama çıkar, orada yatar.

Babam daha ayın başında:

— Bey, dedi. Bu ustalara kolayına su yetişmez. Ben burada çalıştığım için köyde de su kıtaldı, ne etmeli?

Rüstem Bey:

— Köy kendi suyunu düşünsün, dedi.

Babam ses etmedi. Köylü alışmıştı babamın su getirmesine. Her evin suyunu ayrı düşünür, kazanlarını, testilerini, küplerini doldururdu. Yine de yarı aç yarı tok yaşardık. Muhtar Rasim Efendi yapı yerine gelerek babama çatacak oldu, Rüstem Bey:

— Rasim Efendi, dedi. Herkesin evinde bir iki eşek var. Irmağın yolunu bilmiyor musunuz? Bu işi bu adam yapıyor diye ona yüklenmeniz doğru değil. Çamaşıra gittiğiniz gibi suya gidin.

Muhtar kaşlarını çatarak:

— Suyumuzu kendimiz alırsak bu adam da açlıktan ölür, karısı da, dedi.

Rüstem Bey:

— Ben varken aç kalmaz, dedi.

Rasim Efendi:

— Sel gider kum kalır, bilmiş ol Sadık, deyip yürüdü. Babam ne yapacağını şaşırmıştı. Rüstem Bey:

— Sen işine bak, dedi.

O günden sonra Muhtar, Rüstem Bey'e düşman oldu. Köylüleri de onun inşaatında çalıştırmıyacaktı. Hatta oraya seyir için gelen köy çocuklarına bile engel oluyor, kahvede söylemediğini bırakmıyordu.

Rüstem Bey köyden artık ayran bile almaz oldu. Ne gerekirse kasabadan getirtiyordu. Kendisi köyde pek kalmıyordu. Her gün yeni yeni makineler geliyordu. Babam gayri bunları korumak için barakada kalıyordu. Biz de salaşın altına gelir, toprağı sular, orada yatardık.

Duvarlar örüle dursun, gençten bir adamla iki işçi daha geldi. Bir de makine getirdiler. Bu makine çalışıyor, pat pat sesler çıkartarak toprağın içine salınan bir boruyu döndürüyordu. Arsanın üst başında bir düzlük yapılmıştı. Makine orada çalışıyordu. Toprağın dibine bir boru, bir boru daha saldılar. Derken çamurlu bir su borunun üst başından bulanık bulanık geldi, sonra birden duru bir su akmaya başladı.

Biz şaşırıp kalmıştık. Köylüler koşup gelmişlerdi. Kahvede muhtardan başka kimse kalmamış.

Gayri ortada, ne makine vardı, ne de pat pat eden o motor! işçiler bir havuz yaptılar, bir de tarlanın sınırını dışına kadar toprağın altından bir boru döşeyip ucuna bir musluk taktılar, altına da taştan bir yalak yaptılar.

Rüstem Bey babamı köye yolladı:

— Var haber sal, dedi. İsteyen çeşmeden istediği kadar su alsın, isteyen hayvanını sulasın.

Rasim Efendi bu laf üstüne:

— Bize gereği yok, demiş. Biz suyumuzu kendimiz alırız. Sen de bu köyde gayri kolayına barınamazsın, bilmiş ol.

Babam üzüntü ile döndü. Rasim Efendinin sözlerini Rüs-

tem Bey'e anlattı. Rüstem Bey:

— Sen hiç keyfini bozma, dedi. Aç, açık kalmazsın.

Artık bütün köylü bakracını, testisini kapan suya geliyor kabını dolduruyordu. Bunların arasında muhtar Rasim Efendinin gelini de vardı. Gelenler acele ediyorlardı. Kavga edenler de oluyordu. Anam musluğun başına varıyor:

— Sıra olun gayri, diyordu. Bu su bitecek, tükenecek sulardan değildir. Aşağıdaki ırmağın suları azalır, değirmeni bile çevirmez olur, ama bu su tükenmez. Çekişmeyin, kavga etmeyin.

Rüstem Bey her gün suyun başındaki kalabalığı görmüş, oraya dört direk diktirerek üzerine bir çadır bezi gerdirmişti. Şimdi suya varanlar bu çadır bezinin gölgesinde bekliyorlardı.

Bakracı, testisi dolu gelenler, yolda rastlayanlar:

— Irmaktan mı geliyon, diye soruyorlardı.

Suyu getiren:

— Bu güneşin harında ırmağa mı inilir? diyordu. Kuyulu bahçeden doldurdum.

— Muhtar çıkışmaz mı?

— Get, sen de! Muhtar suya ne garışırmış. Aha, gelini orada, musluk başında, sıra bekliyor.

Yavaş yavaş bu su işi tavsadı. Küpünü dolduranlar, gayri yapıyı seyretmek için o yana varıyorlardı. Herkeste bir merak vardı. Bu adam ne diye gelmişti oraya, ne diye burgu suyu çıkarmış, ne diye duvar çeker, ne diye yapı için gereken ne varsa getirip yığardı.

Bunu işçiler de bilmiyorlardı. Bir gün Muhtar Rasim Efendi yemek yenen çardağın altına geldi. Rüstem Bey orada, masanın üstüne açtığı resimli bir kâğıdı inceliyordu.

Muhtar:

— Bey, dedi. Sormak ayıp olmasın ama, sen buraya neye duvar çektirirsin?

Muhtarın bu sözüne karşı Rüstem Bey:

— Bu tarlayı ben almadım mı? dedi.

— Aldın!..

— E, kendi malımın sınırına duvar çekemez miyim?

— Besbelli çekersin emme bunda başka bir iş olmalı?

— Ne gibi iş?

— Söz temsili, buraya sen bir bina mı kuracaksın?

— Evet. Bina kuracağım, bahçe yaptıracağım.

— Eyi emme bu köyün muhtarı yok mu?

— Var.

— Bir yol danışsan eyi olmaz mıydı?

— Bana bak, sen benim işime engel olmak için elinden geleni yaptın. Artık karışma. Benim yaptırdığımdan, yaptıracağımdan nahiyenin da haberi var, kaymakamlığın da.

— Sen bu burgu suyunu bana inad olsun diye köylüye içirirsin?

— Benim seninle dalaşacak vaktim yok. Sen de bana sataşmaya kalkma. Seni Vilayete kadar şikâyet ederim.

Muhtar böylece bir gücünü sınamış, bir şey tutturamamıştı.

O zamana değin, köyde oturanların çoğu köye kargaların bile uğramadığını bilirdi. Şimdi çeşitli kuşlar uçuşuyor, suya geliyorlardı. Sabahları yalağın başında cıvıl cıvıl sesler oluyordu. Kuşlar yıkanıyorlardı.

Gayri anam da ben de, babam da toprak damlı kerpiç evimize uğramaz olduk. Yapı yerinde yiyor, içiyor, yatıyorduk.

Duvarlar omuz boyu yükselmişti. Bunun üstüne çimento

döktüler, demir borular diktiler, bunlara da teller germeye başladılar. Dışarıdan bu tarlanın içine kolayına girilemezdi.

Rüstem Bey babama:

— Sadık Efendi, dedi. Şu bitişikteki çorak tarla kimin?

— İlyas gilin tarlası, dedi babam.

— Köyde mi bu adam?

— Yok bey, İzmir'e, damadının yanına vardı.

— Ben bu tarlayı almak istiyorum.

— Yazalım İzmir'e, varıp gelsin İlyas gil.

— Sen bana adresini bul.

Bu adresi anam buldu. Getirip Rüstem Bey'e verdiler.

Adam bir kaç gün sonra kalktı, geldi. Doğru bizim eve kondu. Babam onu Rüstem Bey'e götürdü. Dört dönüm tarlasını onbine verecekti. Bu para onun için bir daha göremeyeceği bir mutluluktu.

Muhtar Rasim Efendi, bu tarlayı Rüstem Bey'in almaya kalktığını duyunca İlyas Efendiye çattı. On yıldır ekip biçmediği için köyün malı olduğunu söyledi. Ama iş tapuya gelince birşey tutturamadı. Bir de bu iş için Rüstem Bey'e düşman olmuştu.

Rasim Efendi İlyas Efendinin kasabada dava ede dursun, yeni tarlada Rüstem Bey, tuttuğu adamlarla baştan aşağıya temizlik yaptırıyordu. Toprağı bele kadar eştirip bir yandan öbür yana aktarırken taşları da ayıklatıyordu.

Ağustos ayı bitmeden babamın sattığı tarlanın ortalık yerinde yeni bir binanın temelleri atıldı. Büyük bir yapıya başlamıştı. Bütün köye merak olmuştu bu yeni işler.

Çocuklar evlerinden fırladıkları gibi soluğu yapıda alıyor, duvar arkalarından köylü çocuk kafaları sıra sıra görünüyordu. Hangisine nerede olduğunu sorsalar, hiç düşünmeden:

— Kuyulu bahçenin oradaydım, diyor.

Kadınlar da biraz daha gerilere , tepenin eteklerine çıkar, oradan yapıyı seyrederlerdi. Köye eğlence çıkmıştı. Bizim Rüstem Bey'e sattığımız arsanın adı böylece Kuyulu Bahçe olup kaldı.

Onca duvar çekildi, üstüne ince delikli teller gerildi. Tarlanın içi kazılıp düzlenmeye başlandı. Bir yandan temeli atılan evin ilk katı çıkıyordu. Bizim köyde iki katlı ev yoktu, çocuklar, kadınların çoğu böyle üst üste odaları olan bir yapı görmemişlerdi.

Gün tepenin ardına düşünce köylüler de yapıya bakmaya geliyorlardı. Yaşlılar tütünlerini içerken çömeliyor, bakıyor bakıyor, biribirleriyle konuşuyor, yapıyı kimi mandıraya, kimi kasabadaki gibi yolcuların oturdukları hanlara benzetiyorlardı.

Muhtar direne dursun, köylüler, bu arada kadınlar da babama soruyorladı:

— Bu burgu suyu yazın da akacak mı?

— Akacak.

— Burada bunca aş pişiyor, hep tahılı neyi kasabadan getiriyonuz, bizde yok mu ki?

— Ne var sizde?

— Fasulye yok mu? Üzüm yok mu? Yoğurt yok mu? Yağ yok mu?

— Var, var ama muhtar size bir tek bulgur tanesi satmıyacaksınız demedi mi?

— Dedi emme, ona kim kulak asar? Aşımızı o mu veriyor?

— Bugüne bugün muhtarım der dudur?

— Get sen de. Milleti susuzluktan kırdırır. Muhtar oldu da ne iş etti?

Rasim Efendi böylece gözden düşmüştü. Artık köyün kimi varsa onunla çekişmeli ve dargındı. Hoca Ali Efendi bile her sabah musluk başına geliyor, kuyulu bahçenin suyundan testisini dolduruyor, abdest alıyor, avuç avuç su içip "Oh" çekiyor:

— Su Allah'ın bize verdiği en büyük nimettir, diyor. Bu suyu köye getirenden Allah razı olsun!

Rüstem Bey yapıya geldiçe işlere bakıyor, çukurlar kazdırıyor, yandaki tarlanın kazısına bakıyordu. Arsanın yanında, bir yerde geniş bir açıklık bırakılmış, sonradan oraya iki kanatlı bir demir kapı getirilmişti. Bu kapının iki yanına kalıplar yapılıp beton döküldü. Beton kuruyunca da kapıyı bu çimentodan direklere bağladılar. Kapı takılınca da Kuyulu bahçenin çevresi duvarla çevrilmiş oldu.

Yandaki tarlaya da daha küçük bir kapı takılmıştı. Buradan o tarlaya geçen işçiler durmadan toprağı aktarıyolardı.

Rüstem Bey anca kırk yaşında filân olmalıydı. Başında hep beyaz bir güneşlikle gezerdi. Bunu altında görünen saçları hafiften kıralmıştı. Ama gücü yerinde, bakışları yumuşak bir adamdı.

İşçiler onu dediklerini eksiksiz yapıyorlardı. Akşam erişince demir kapı tam açılıyor, işçiler, kamyona biniyor, ertesi gün alacaklarını unutmamak için bir yana yazıyor ve Rüstem Bey'in ardından kamyon gidiyordu.

İş paydos olunca, babam şurada burada kalmış olan takımları toplayıp barakaya koyuyor, yapı yerine süpürüyor, ayak altında, tuğla kırığı, harç döküntüsü bırakmıyor, çardağın altında, elini yüzünü yıkadıktan sonra:

— Emine, diyordu, ufaktan ufaktan aşı hazırla.

Akşam yemeklerini de çardağın altında yiyorduk. Tabaklar, bardaklar, kasabanın somun ekmeği , kaşık, çatal sıralanıyor, anam yemeği getiriyor ortaya.

Haşlama et, ya da kızarmış et. Ardından etli taze fasulye, ardından et suyuna, domatesli pirinç pilavı, ardından da üzüm.

Köylü milleti güneş batınca gözü yataktadır. Ama erkence yemek yediğimiz sırada çıplak bacaklı oğlanlar daha kapanmamış olan kapının aralığından kuyulu bahçeye geliyorlar.

Babam sesleniyor:

— Hele beri gelin. Yemeye istekli var mı? Etli fasulye var, pilav var.

Zaten Rüstem bey tenbih ediyordu. Bu sıcağa yemek dayanmaz. İşçiden kalan aşı dağıtın köylüye. Kapları güzelce yıkayın.

Ama bu el açıklığını köylü çocukları, bazı fakir köylüler babamdan biliyorlardı. O bir tabağa pilav koyar, bir çocuğa verir, elinde bir de kaşık tutturur.

— Yi aslanım yi derdi. Öksüz malı değil.

Çocuklar tok da olsalar yiyorlardı.

Kuyulu bahçe Koruköyde ün salmıştı. Yakın köylerden de gelip yapıya bakıyor, burgu suyundan avuç avuç içiyor:

— Emme de soğukmuş heee! diyorlardı.

Muhtar Rasim Efendi, istediği kadar "Bu adam başımıza çok iş açacak, bakın görürsünüz" diye söylensin. Köylüye hem eğlence çıkmış, hem de yumurta, yağ, yoğurt, üzüm gibi ürünler satılmaya başlamış, köylünün cebine para girmişti.

Şimdi muhtar bile tavuklarının yumurtasını anama yolluyor, o da yumurtaları, yağsız haşlanmış kuru fasülyenin üstüne suda pişirip koyuyordu. Üstüne sirke ve zeytin yağı konan, tuz serpilen bu soğuk aşın adı piyazdı. Üstüne doğranıp tuzla sıkılmış, acısı giderilmiş ince soğan da konuyor, karıştırılıyor, Anam üşenmez, domatesleri dilim dilim doğ-

rar, çekirdeklerini atar, bu domates halkalarını piyazın üstüne döşerdi.

Anam komşu köyden gelmedir. Okuması yazması vardır ha! Köyden satın aldıklarını babamdan daha iyi yazar. Rüstem Bey onun yazısından hoşlanır, sabah sabah çardağın altına oturur:

— Emine Bacı, der, Getir bakalım şu hesabı.

Anam defteri alır, gelir, artan parayı da kutu ile ortaya koyar. Az alınmış, çok alınmış, diye ses etmez. Çardağın altında günde iki, üç kahve içer.

Bütün işçiler de anneme Emine bacı derler. Hepsi de evli barklı, çocuk sahibi kasabalılardır. İçlerinden İstanbul'dan gelmiş iki usta da vardır. Bunlar işçi gibi çalışmaz, yapılan ve yapılacak işleri tarif ederler. Ellerinde resimli kâğıtlar vardır. Bunu masanın üstüne açar, işaretlere bakar, konuşurlar.

Köyden kurt kuş uyuyup el ayak çekildi mi çardağın altı da süpürülür, dürülü hasır serilir yere. Üstüne yatak serilir, el ayak yıkanıp yatılır.

Günün alazı geçip ortalık serinleyince uyuması bir hoş olur. Ben yattığım yerden anamla babamın konuşmalarını duyarım:

— Emine be.

— Buyur.

— Uyudun mu?

— Yok, daha uyumadım.

— Emine be, bu adam şehir uşağı. Kat kat, yapılara, geniş geniş yollara, yeşil yeşil ağaçlara alışmış. Sonra onun memleketinde elektrik var. Her işi bu elektrikle ederler. Makine çalıştırırlar, ortalığı aydınlatırlar, gece ile gündüzü bir ederler. Böyle adam gelip de bu yabanda oturur mu?

— Ne bilem. Oturur, oturur.

— Oturmaz.

— E, oturmazsa oturmaz.

— Oturmadı mı biz ne olacağız?

— Adam bana ne soruyon, ne bilem ben?

— Temiz aşa, bol aşa, paraya alıştık be Emine. Bir de bakarsın adam çekmiş gitmiş.

— Sadık ağam, dinle bak.

— Ne diyecen?

— Diyecem şu. Gasabadaki bankada senin paran yok mu?

Sadık, alıştıkları bu hayatı kaybetmekten korktuğunu anlatıyordu.

— Vaaaar!

— Rüstem Bey gilin bana verdiğini, sana verdiğini götürüp götürüp o bankaya yatır mıyon mu?

— Yatırıyom.

— E, daha ne? Başın sıkılıp vardığında sana para vermezler mi?

— Verirler besbelli, ama ben derim ki o paraya dokunmayalım da inek alalım. Gayri tarlamız, ağacımız yok. Bir inek de olsa bizi besler.

İkisi de susuyorlar, biraz sonra anam sesleniyor:

— Adam, uyudun mu?

— Yok, daha uyumadım.

— Bak hele, bu adam bu yapıyı böyle yarım bırakacak değil a.

— Bırakmaz besbelli.

— Ya gelip oturacak, ya da bekçi koyacak,

— Öyle olmalı.

— Bizden daha eyi bekçi mi olacak?

— Şehir uşağı bu Emine, belli olmaz.

— Eyi ya. Olmazsa olmaz. Biz parayı yemiyoz. Her hafta üstüne koyuyoz. Baktık gördük işler bozuldu, gücümüzün yettiği davarı alırız. İnek deyip durursun. Soylu iki buzağı alsan büyümez mi?

— Büyümez olur mu?

— Büyürse inek olur. İnek oldumu da süt verir. Bizim hazır para tükeninceye kadar da inekler anaç olurlar.

— Eyi dersin Emine. Allah da eyi yazsın başımıza.

Eylül ortalarında yapının altındaki tahtalar söküldü.

Babam hem bu işin ilerisini anlamak, hem de merakını gidermek için bir gün Rüstem Bey'e sordu:

— Beyim, bizim buralarda Ekim ayında hava bozar, gayri açıkta çalışmak olmaz. Bana bir emriniz olacak mı?

— Daha ekime vakit var, dedi Rüstem Bey. Başka soracağın var mı?

— Hani ben derim, odunumu çekeyim kış bastırmadan.

— Benim işimde çalışmaktan usandın mı?

— Aman Beyim, o nasıl laf? Bir kusur işleriz de bize yol verir diye hep korkup duruyoruz.

— Öyleyse sen işine bak. Ben herşeyi düşünürüm.

— Ömrün çoğolsun Beyim.

Havanın az buçuk serinlemesi işçilerin daha rahat çalışmasına yarıyordu. Ben hep işçilerin arasında dolanır, istediklerini getirir, onlara su verir, bir iki tuğla taşırdım. Rüstem Bey beni çağırdı:

— Oktay, dedi. Sana bu adı kim koydu?

— Babam kodu.

— Köyde çoğunun adı Mehmet, Ahmet, Hasan, Hüseyin, seninki değişik.

— Babam öyle istemiş. Göbek adım Mehmet.

— Peki şimdi kaç yaşındasın?

— Anam gilin dediğine göre altıya basmışım.

— Anan, baban, az çok okuyor, sen de okuyacak mısın?

— Okurum ama bizim köyde okul yoktur.

— Ben seni kasabadaki okula yazdırırım. Güzel havalarda köye gelir gidersin. Çok karlı havalarda orada kalırsın.

— Anam salmaz beni.

— Ben saldırırım.

Babama da diyivermiş olacak ki bir gün bana:

— Oktay, dedi. Rüstem Bey ne derse olur diyeceksin. Sakın direnmeye kalkma. Sonra bizi işten atar, acımızdan ölürüz.

Bir sabah köye bayındırlıktan bir memur geldi. Bir de mühendis. Birkaç köylüyü alarak köyün alanından tâ ırmak kenarına değin kazıklar çaktırdı. Bu kazıkların arası yol olacakmış.

Muhtar yine pirelenmişti:

— Bu adam başımıza angarya çıkaracak, diyordu.

Öyle de oldu. Bir makine geldi, toprağı sıra sürer, çukur yerlere döker, yolu dümdüz ederdi. Bu toprak yol kiminin tarlasının yanından, kiminin tarlasının içinden geçti. Bu tarlaları ne eken vardı ne de oralarda ot biterdi. Ama muhtar kışkırtırdı köylüleri:

— Bunları Rüstem Efendi yaptırır, paranızı istesenize. Köylü buna cesaret edemeyince, kendisi vardı yapıya geldi:

— Bey, dedi. Şoseye varınca yol açarsın, emme yol fakir fukarının tarlasından geçer. Onların hakkı yok mu?

Rüstem Bey:

— Muhtar, dedi. Yolu açan ben değilim. Bunu vilayet yapıyor. Bu yolun kimseye zararı da yoktur. İçinden, kıyısından yol geçen tarlaların da değeri artar. Yol köy için kazançtır. Yaylanın bu yüzü fazla kar tutmayacağı için kışın da yol kapanmaz.

— Bey, biz yolu nidelim?

— Siz kullanmazsanız ben kullanırım. Bir yolun yararını bilmeyen muhtar, muhtar olamaz bu köyde.

Muhtar sus pus oldu. Kahvede:

— Bu adam benim ekmeğimle oynar, demeye başladı.

Hoca Ali Efendi ona hep karşı çıkıyordu:

— Canım Rasim Efendi, ne diye bu adamla uğraşır, hep yaptığını kötüler, köylüyü ayaklandırmaya kalkarsın? Su getirdi köye, kötü mü oldu? Irmağa kadar yol açtırdı, kime zararı dokunur? Bırak fakir köylü bu adamın yüzünden sebeblensin. Boş tarlayı kim ne edecek? Ot bilem bitmez.

Tüm taşlık.

Yol bir haftada açıldı, bayır tarafına bi de ark yaptılar ki yağmurun suyu akıp gitsin de yola ziyan vermesin.

Daha sonra ırmaktan, taşocaklarından kamyonlarla çakıl gelip yola serildi. Silindir dedikleri koca tekerlekli bir makine bu taşları çiğnedi, yolu pekiştirmeye başladı.

Rüstem Bey'in arabasıyla kamyon daha rahatlıkla kasabaya varıp gelmeye başladı. Yolun bir yanına da çukurlar eşildi. Buralara ağaç dikilecekmiş.

Babam barakada oturmak için izin istedi. Rüstem Bey:

— Onun içinde bölme yok, dedi. Bir iki hayvan alalım da oraya koyalım, bir yerini samanlık, yemlik olarak böleriz. Sen evin ikinci katındaki bir odaya yerleş. Bir soba kurar, rahat edersin.

Yiyecek kapları, takımlar binanın altına taşındı. Orada geniş bir mutfak yeri ayrılmıştı. İçinde bacası vardı. Anamın hiç görmediği ocaklar geldi oraya. Artık dışarıda ateş yakmak yoktu. Rüstem Bey:

— Bak Emine bacı, diyordu, buna gaz tüpü derler. Kullanacağın zaman şu başlığını böyle çevirirsin. Borudan ocağa gaz gider. Ocağın gözünün düğmesini şöyle çevirip yanar kibriti tuttun mu alev hazır demektir. Dilediğince kısar, açar yemeğini yaparsın.

Annem bu işlere kolay alışıyordu. Mutfağı düzenlendi, yiyecekleri yerli yerine koydu. Yemek binanın ilk katındaki büyük sofada yeniyordu. İçeriye su da getirilmişti. Döşenen borulardan musluklara su geliyordu. Ayrıca yıkanacak yerler vardı ki, iş bitince ustalar birer ikişer girip sudan geçiyorlardı.

İkinci katın tahtaları sökülüp üçüncü kata direkler için taşınırken, bu ikinci katın bölme duvarları da örülmeye başlandı.

Ana yapı böyle yürür giderken Rüstem Bey bir takım demirler getirtti. Yere beton döktürdü. Demir Putrellerin ucunu betona gömdü. Sonra bunları birbirine ekleyerek yüksek bir kule yapmaya başladı. Bu kule bütün köye merak olmuştu. Duvarların ardından insanlar eksik olmaz, kadınlar su almaya geldikçe oyalanırlardı.

Kule yükseldikçe, demirden bir merdiven de yapılıyordu. Buradan çıkıyor, somunlu vidalarla demirleri birbirine ekleyip bir kat daha çıkıyorlardı. Böylece tam beş kat demir direk taktılar. Bu beş katın üstüne demirden bir tabla çıkartıp vidaladılar. Bunun ortasına bir direk daha koydular. Sonra beyaza, kırmızıya boyanmış pervane kanatlarını getirip hazırladılar.

Kısa direğin üstüne bir küçük makine kondu. Bunun üstü kapatıldı. Pervanenin kanatları takıldı. Makineden aşağıya kablo indirildi.

Bir gün hepsi tamam olup pervane çalıştırıldı. Ne yandan rüzgâr gelirse pervane o yana dönüyordu. Aşağıda, betonun üstünde de demirden bir sandık vardı. Rüstem Bey pervane çalışırken bu makinenin bir yerine dokundu. Bembeyaz bir ışık yandı.

Babam sırıtarak:

— Bey, dedi. Bu yelkovanla elektrik mi oluyor?

— Evet, dedi, babama. Ama bu elektriğin gücü azdır. Bununla akümülatörleri dolduracağız. Bununla ancak buzdolabı, öteki elektrikli araçlar çalışabilir.

— Bey, bu yüksekten rüzgâr hiç eksik olmaz. Yelkovan hep çalışacak mı?

— Gerektiği kadar çalışacak. Kışın yolkovanın kanatlarını söküp aşağıya alırız. En çok sıcaklarda işe yarıyacak.

Bir gün öğle vakti Muhtar Rasim Efendi, Kuyulu bahçeye geldi. Çevresine dikkatle bakıyordu. Köylüler duvarların

ardından, suyun başından onun ne yapacağına bakıyorlardı. Gelirken köyden bir çok adamı da çağırmış olacak ki onlar duysun diye sesini yükseltiyordu:

— Rüstem Efendi, biz yelkovanı istemeyiz köyümüzde?

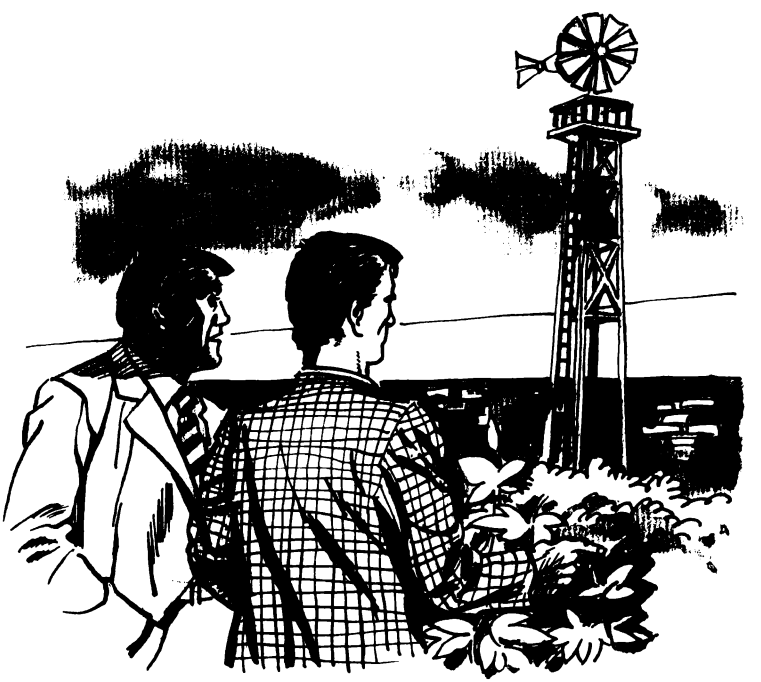
— Sen mi istemiyorsun, yoksa bütün köylüler mi?

— Ben de istemem, tüm köylü de istemez.

— Bundan ne zarar gelir size.

— Ne zarar mı gelir? İlle baş, baş yıldırımı çeker.

— Daha iyi ya, yıldırım bu kuleye düşer, size ziyanı olmaz.

Rüstem bey, inşaatını tamamladığı pervaneyi çalıştırarak elektrik elde etti.

— Sonracıma hükûmet bizi suçlu bulur. Bu kuleyi ne diye yaptırdınız? der.

— Bu kuleden Anadolu'da bir çok çiftlikte vardır.

— Biz istemiyoruz.

— Size verdiği ziyanı söyle de söktüreyim.

— Baş, baş bir gürültü yapıyor.

— Evet, bir gürültü yapıyor ama bu gürültü ancak buradan duyuluyor. Köyden duyulmaz. Hem sana birşey söyliyeyim mi? Senin eşek günde beş nöbet anırıyor. Onun gürültüsünden sen rahatsız olmuyor musun?

Duvarların üstünden, musluk başından gülme sesleri, kahkahalar boşandı. Muhtar şaşkına döndü. Getirdiği hemşerileri onunla alay ediyorlardı.

Muhtar Rasim Efendi, Rüstem Bey'le uğraşmaktan vazgeçmişti. Bu adamın vilayette birçok tanıdığı vardı. Sonra iyi işler yaptığına herkes inanıyordu. Köye su gelmişti. Tez zamanda yol da açılmıştı.

Kulenin üstündeki yelkovanın pır pır döndüğünü çok uzaklardan gören komşu köylerden gelenler oluyordu. Bunlar duvar kenarlarına sıralanıp fırıldağı seyrediyor, birbirlerine anlatıyorlardı:

— Aha, tâ yukarıda o tablanın olduğu yerde bir makine varmış. Yelkovan döndükçe bu makineyi de döndürür, elektrik yaparmış.

— Hani, nirde, bişey görünmüyo?

— Elektrik görünmez.

— Görünmeyen şeyin faydası olur mu ki?

— Olurmuş ki etmişler hemşerim. Buradan elektrik aha şu binanın içindeki kar makinesine varırmış.

— Kar makinesi didiğin, kışın yolları açıp karı küreyen makine mi?

— Yok be. Bu makine kar edermiş. Ayranı, suyu, neyi soğuturmuş.

— Neyi soğutur?

— Sen suyu testiye koyup, üstüne peşkir sarıp rüzgârın alnına koman mı?

— Korum emme buna aklım yatmadı.

Böyle aklı yatmayanlara bazen babam birer bardak soğutulmuş ayran veya su veriyordu ki, içenler:

— Ağa biyol daha doldur, emme gözelimiş hâ! diyorlardı.

Artık etin, peynirin, pişmiş yemeğin sıcaktan bozulmasına meydan kalmamıştı. Koruköylüler babadan gördüklerinden kolayına dönmezlerdi. Kasaba yakın olduğu hâlde, orada gördüklerini evlerine almayı hiç düşünmezlerdi. Kahvede bu gördükleri şeyleri anlatırken başlarını sallar:

— Gayri kıyamet yakınlaştı, diyorlardı.

Belki babam da bu kafadaydı. Ama yeni yapılan binanın alt katındaki o tüple yemek pişiren ocağı, buzdolabını, onun soğuttuğu yiyecekleri gördükten sonra çok değişmişti. Annem sık sık:

— Adam, diyordu, biz de alsak ya bundan!

— Aldık diyelim, diyordu. Hangi mutfağa koyacaksın?

İnsan iyi şeylere çabuk alışıyor. Artık köydeki saçta pişirilmiş yufka ekmeği gözümüz görmüyordu. İlle kasabadaki fırınlarda pişirilen kaba somunlar olacak.

Annem de, babam da çok yoruluyorladı. Ama bundan hiç şikayetleri yoktu. Hafta sonu oldu mu Rüstem Bey masaya oturuyor, bir bir adlarını çağırıp ustalara haklarını verdiği gibi annemle babama da biner lirayı veriyordu.

Bunu köyde disek kimse inanmazdı. Yemek pişirmeye, kap kacak yıkamaya, sofra düzmeye para mı verilir? Anam kendi yimeyor mu?

Ama şehirlerde gündelik böyle fazlaymış. Adamlar çok çalışır, çok para alır, ama çok para da yerlermiş. Babam biyol anlattıydı:

— Kasabaya vardımdı. Alacağımızı aldık. Yükledik küçük kamyona. Rüstem Bey ahçı dükkânını gösterdi. Varın karnınızı doyurun, dedi. Şoförle vardıydık. Adam bana ne yemek istediğimi sordu. " Fasulye" dedim. "Be gardaşım diyiverdi. Sen fasulyeden başka yimek bilmez misin?". " E, dedim. Benim aklım ermez. Sen söyle, ısmarla bakalım". Şoför ahçının tenceleri koyduğu camın arkasına vardı, baktı etti, gelip oturdu. Yemekler vardı, geldi, bir ona, bir bana. "Bu ne ki?" diyecek oldum. " Haşlama et" dedi. Yumruk kadar bir et koymuşlar, yanında patatesle havuç var. Havucu bildin mi, toprağa dikine girer, kımızıya çalar, tatlımsı bir şey.

Anam:

— Rendeleyip salata yapıyoz ya? dedi.

Babam:

— Hay bubanın canına rahmet, dedi. İşte ondan da koymuşlar içine. Suyu çok bol. Hani kâseyi de yiyesim geldi. Ardından Zeytinyağlı inginar. Bizde yiyen yok. Yemesi bi hoş oluyor ki sorma. Ardından içine ciğer doğranmış pilav. Daha da olmadı, geldi ikişer dilim baklava. İçine ceviz döşemişler. Tabağa öylesine yapışır ki kaldıramızsın. E, yidik, bol bol su içtik. Bize yemek getiren uşak bir de hesap yaptı. Yüzelli kâğıttan üçyük kâğıt. Dilimi yutacaktım. Şoför çıkardı virdi parayı. Tabağın içindeki paranın kâğıtlarını aldı. Bozuk paraları bıraktı oğlana. Sokağa varınca keseye davranacak oldum. "Rüstem Bey verir" dedi. Eh, virmiş olmalı ki gayri ses etmedi şoför.

Rüstem Bey bir küçük kamyon getirtmişti. Buna Kamyonet diyorlardı. Küçük kamyon dimek olurmuş. Her sabah irken irken kasabaya varır, yiyecek alır gelirdi Şoför. Bir gün

Rüstem Bey:

— Ahmet, dedi. Sadık Efendiyi al yanına, ona araba kullanmasını öğret.

Babam sık sık kasabaya varır oldu. Ahmet ona arabayı düz yolda verir, şöyle yap, böyle et, dermiş. Bir gün baktık, Ahmet Efendi babamın yanında durur, babam arabayı bayağı bayağı yürütür.

Anam sorduydu:

— Rüstem Bey seni soför mü idecek?

— Yok, dedi babam. Kamyoneti burada bırakacakmış kışın. Kasabaya varıp gelmek kolay olur, der.

— Kasabada ne var ki?

— Emme, ben ne bilem, böyle istiyor adam.

İkinci katın tavanı dökülmüş, direk kalıpları sökülmüş, üçüncü kata başlanmıştı. Rüstem Bey:

— Elinizi biraz çabuk tutun. Çatının tavanını döküp bırakacağız demiş.

Babam kum ölçmesini, harç karmasını, beton dökmesini bayağı öğrenmişti. Annem de gayri bilmediği yemekleri yapıyordu. Mutfağa birçok kap alınmıştı. Bunları saklıyacak dolaplar vardı.

Barakaya iki inek alınmıştı. Şimdi babam işler tavsadığı için daha çok bu hayvanlara bakıyordu. Anam da tımarlarını yapardı. Yavaştan yavaştan samandı, otdu, kepekti, ne gerekirse alındı. Rüstem Bey:

— Bunlara sen bakacasın, dedi. Seneye daha iyi bir ahır düşüneceğiz. Hele bu inekler yavrulasın.

Eylül sonunda Rüstem Bey babamla birlikte beni kasabaya götürdü. İlkokula yazdırdı. Bir hafta sonra da okul açıldı. Adam beni öyle bir giydirdi ki ağa oğulları öyle urba, öyle kundura giymemiştir. Her şeyim birtamamam alın-

mıştı. Çamaşırım neyim hep hazırdı.

Bir hafta sonra da artık okula başlamıştım ya. Beni bazen babam küçük kamyonla, bazen de Ahmet Ağabey götürüyor, akşama da gelip alıyorlardı. Gündüz yemeklerini okulun içinde herşey satan bir odadan alıp yiyordum. Sucuk, pastırma, haşlanmış yumurta, küçük küçük kâselere konmuş sütlaç, aşure. Bunların parasını Rüstem Bey ödermiş, ben ne bileyim. Bana "Canın ne isterse ye" demişlerdi.

Okulu önce yadırgadım. Köyden gelmiş oğlan, kız yoktu bu okulda. Bir ben kasabalı değildim.

Sınıfta ders yapılırken benim aklım hep Kuyulu Bahçeye gidiyordu. Orada çalışan işçilerin arasında, babamın, anamın yanında bulunmak istiyordum. Babam benim hâlimden anladığı için:

— Oktay, diyordu. Benim suya götürdüğüm boz eşek var ya?

— Var baba.

— İşte sen de bir aynı o eşek gibisin.

— Neye baba?

— Onu yokuş aşağı suya götürürken tenekeleri takırdatarak kendiliğinden koşardı. Irmak başına yeşil otlar, serin sular vardı. Ama tenekeleri yükleyip yokuşa vurdum mu aklı hep geride kalır, yürümek istemezdi. İşte sen de böylesin. Okula asıla asıla gidiyorsun. Ama köye dönerken bir uçmadığın kalıyor.

Babam iyi anlamıştı beni. Anama da yanıp yakıldığım zaman:

— Sen ne diyon, diyordu. Rüstem Bey seni mektebe koydu ki okuyup eyi adam olasın diye. Okula varmazsan kızar, atar bizi Kuyulu Bahçeden.

İster istemez gidiyordum okula. Kasabalı çocuklara da

uymak zor oluyordu. Onların oyunları bile başkaydı. Benimle çokluk konuşmak istemezlerdi.Okulda yalnız kaldığın için, şu okuyup yazmayı bir an önce belleyip okuldan kurtulmayı düşündüğümden hocanın ağzına bakıp kalıyordum.

Havalar kötüleyip de işler zorlaşında üçüncü katın üstüne betonu çektiler. Bölme duvarlarını de örüp bitirdiler.

Rüstem Bey dikilecek ağaçların yerlerini belli etmişti. Başka yerden fidanlar, bir de asma çubukları gelecekti.

Bir akşam babam beni kamyonetle almaya geldi. Gayri o, bu arabayı kullanmasını iyice bellemiş, şehre giderek orada sınava girmiş bir de araba kullanma izni almıştı.

Böylece bir akşam bana:

— Oktay, dedi. Rüstem Bey'in sana selamı var. Bir eyice çalışsın, okumayı yazmayı bellesin, dedi.

— Varıp gittin mi? diye sordum.

— Gayri ne işçi kaldı, ne de Rüstem Bey, dedi babam. Takımları neyi bana emanet etti. Mal koyduğumuz kapıları örttü, kilidi bastık. Dışarıda az bir takım kaldı ki onlarla masaydı, kerevetdi yapacağım. Ağaçlar gelince onları dikeceğim, hayvanlara bakılacak, sonra inekler doğurunca sütü neyi kasabada satacağım.

— Biz ne yiyeceğiz baba? dedim.

— Her ay başı ben varıp bankadan aylığımı alacağım. Bu bekçilik aylığı. İneklerin sütüne de karışmaz adam.Bize bırakır. İlle buzağıların sütünü kesmiyelim. Bir eyi beslensinler.

— Eve göçecek miyiz ki?

— Yok oğul, yapıda oturacağız. Odun parasını ayrıca virdi. Bir de soba kuracağım. Nerdeyse kar bastırır.

— Ben hep böyle okula mı gideceğim?

— He. Ağayı kızdırmaya gelmez, ekmeğimizden oluruz. Hem kışın köyde ne var? Kapalı odada otur yat.

Kurtuluş yoktu. Akşam eve varınca baktım ki Kuyulu Bahçe bir ıssız kalmış. Ne çalışan var, ne eden. Yelkovanın bile kanatlarını söküp saklamışlar. Sivri bir kule gibi duruyor.

Babam köyün adamıydı. Rüstem Bey'in yanına kapaklanmıştı ama hemşerilerine de hoş görünmeliydi. Kahvede:

— Şunun şurasında kasabaya kamyonet varıp geliyor. Haceti olanlar buyurup binsin, eksiği olanlar de diyiversin bana, parasını verirler, alıp gelirim. Bir de köye gelip de malımızı ucuza kapatan o toptancılardan da kurtulmak gerek. İsteyen malını da alsın, varsın benimle, Akşama da biyol daha oğlanı almaya gideceğim, kasabada kalanı da alır gelirim.

Muhtar Rasim Efendi:

— Bize gereği yok, dedi. Büyüklerimiz ne demiş: "Geçme namert köprüsünden koparsın su seni!"

Hoca Ali Efendi oradaydı. Babam ses etmeyince:

— Bana bak muhtar, dedi. Namert dediğin senin gibi olur. Adam su gibi mübarek bir nimeti köyümüze kadar getirdi. Gayri ırmağa inmeye gerek kalmadı. Kötüledin, ettin ama tutturamadın. Mübarek su, musluğu açtın mı kol gibi akıyor. Adam su getirmekle kalmadı, bir de üstüne çardak etti ki su almaya gelenler yazın güneşte beklemesin, kışın da yağıştan kurtulsun diye. Bu adam mı nâmert, yoksa senin gibi muhtarlık elimden gide diye müzevirlik eden mi nâmert? Bugüne kadar senin muhtarlığından ne gördük ki. Su mu getirttin, yol mu açtırdın?

Rasim Efendi ayağa kalkıp:

— Hoca, hoca, diye bağırdı. Milletin önünde bana hakaret ediyon.

Hoca oturduğu yerden:

— Kötü söz döner dolaşır sahibine gelir, dedi. Bu lafları nahiye müdürünün önünde de ederim, Kaymakamın önünde de.

Muhtar başını iki tarafa sallayıp:

— Ölür müsün, gayri öldürür müsün.

Diyerek kahveden çıkıp gitti. Gayri ihtiyarla da onu pek tutmuyordu. Hoca akıllı ve işini bilir adamdı.

Hoca Ali Efendi, Muhtarın arkasından uzun uzun baktıktan sonra, kahvedeki ihtiyarlara:

— Sadık Efendi bizdendir, dedi. Bunca yıl köyün suyunu o getirdi. Bize çok hakkı geçmiştir. Şimdi önümüze çıkar, günde iki nöbet kasabaya varıp geliyorum der. Dileyen varır, malını kasabada satar. Peynirdi, yağdı, yumurtaydı, köye varıp ucuz ucuz kapatıyor o gezici adam. Daha da bir eyisi herkes eksiğini kasabadan kolayca alır, daha ne istiyoz. Allah Sadık Efendiden hoşnut olsun.

Muhtar ne derse desin, sabahleyin yağ çömleğini, yoğurt bakracını, peynir paketini, ya da yumurtaları alan geliyordu kamyonete. Bunlar arkada, açık olan yerde kasabaya varırken esen rüzgâzdan soğuk da olsa keyifleniyorlardı.

Gün geçti, tüm korunun ağaçları yaprak döktü, çınarlıktaki ağaçlar dımdızlak kaldı. İşte bu günlerde kasabaya kadar iki bağ fidan yollamıştı Rüstem Bey. Babam bunları önceden bellenen yere bir güzel dikecekti. Bir bağ fidan da köye açılan yolun kıyılarına dikilmek için yollanmıştı.

Babam artan fidanları birer ikişer köylünün alması için kahveye bıraktı. Alan almış, evinin önüne dikmişti. Yalnız Muhtar beş altı fidanı birden alıp dizinde kırarak yere fırlatmış, bunu gören Hoca Ali Efendi:

— Gayri sana söz etmem. Allah bildiği gibi yapsın seni demişti.

Ben kasabaya vara gele iki ay geçmeden çat pat okumaya, okuduğumu yazmaya başlamıştım. Kasabalı çocuklardan ilerdeydim. Öğretmen beni hep kollar, tatlılıkla konuşurdu.

Muhtar ne dersin, karda kışta kasabaya inen köylülerimiz kamyonetten yararlanıyorlardı. Bir iki defa da köyde iyi olmasından ümit kesilen iki köylüyü de, kasabaya oradan da şehirdeki hastaneye götürdük. Köyde kalsalardı, öleceklerdi, ama hastanede hekimler onları iyi etmişlerdi.

Kar bastırdı, yakın köylerle ilişkisi kesildi. Ama Rüstem Bey'in açtırdığı yol pek kar tutmuyordu, rüzgâr biriken karı sıyırıp götürüyordu. Bir kaç gün köylü kahveye de çıkamaz oldu. Bizim aşımız, ateşimiz vardı. Soba odamızı çok iyi ısıtıyordu. Bir kaç komşu gelebilirse bizde çok rahat ediyordu. Kadınların çoğu köyden ayrılmamışlardı. Ayrılan da yakın köylere gitmişlerdi. Onun için düzgün sıvalı, tavanı da duvar gibi sıvanmış yapılara şaşıyorlardı. Kerpiçe alışıktı onlar.

Yolu olmadığı için otomobili de ilk defa gören bu köylü kadınları arasında hâlâ çok güzel oya yapan, bez dokuyan, bir kaç tezgâhta da halı yapımında çalışan kadınlar vardı.

Bu halıcılık güç bir işdi. Ömürle sabır gerekti. Zaten göz nuru dökerek yıllarca çalışarak bir kadının dokuğu halıyı kocası alır, kasabaya gider, orada ucuza satardı. Bu yüzden de son zamanlarda tezgâhı olan ev bu tezgâhı bozup parçalamıştı. Bir iki evde kalanlar da anca heybe ve oturak halısı dedikleri sandalye üstlerine, sedirlere konan halı parçasını yapıyorlardı.

Babam bu tezgâhların yapımını iyi bilirdi. Evimizde de böyle bir halı tezgâhı vardı, samanlığa atılmıştı. Anam evde boş kaldığı için yeniden halı dokumak istemiş, babam da kasabadan bazı ağaç parçaları ve iplik almak istemişti. Cuma günü bana kasabanın camisini de göstermek için öğ-

le vakti gelip beni tatil sırasında okuldan aldı.

Bizim köyde mescid yoktur. Kerpiçten dört duvar vardır ki bir yanından hoca Ali Efendinin dürülmüş yatağı, bir iki kabı, su testisi durur. Bir de şişesi kırık bir lambası vardır.

Kasabadaki cami bana bayağı büyük geldi. Yüksek ve yuvarlak bir kubbesi vardı. Kalabalığın sıklığından dışarıda kar yağdığı hâlde caminin içi sıcaktı. Ben de babamın girdi-

Kasabadaki camide cuma namazını kıldıktan sonra babama merakla sorular sordum.

ği safda, cuma namazını kıldım. Camiden çıkınca, babam cuma namazıyla ilgili sorularımı cevaplandırdı.

Ali Efendi, köylüyü bir araya getirip, elbirliği ile bir iş yaptırmak istemiş, ama kimse çalışmaya yanaşmamıştı. Rüstem Bey yolu açtırırken ilk sevinen ve bu adama teşekkür eden Hoca Ali Efendi olmuştu. Köylülerin içinde, Muhtarın "ağulu burgu suyu" dediği sudan ilk defa avuç avuç içen ve orada elini yüzünü yıkayıp abdest alarak:

— Allah senden kat bekat razı olsun. Su gibi aziz ol, demişti.

İşte bu yüzden Rüstem Bey köyden ayrılırken babama:

— Sadık Efendi, hocayı kolla, demişti. Adamcağız, aç, soğukta kalmasın.

Babam daha dinç adamdı. Kar kapıyı örttüğü halde mescide gidiyor, her gün yoğurt ve ayran götürüyor, haftada bir de un, bulgur, fasulye, yağ, tuz, şeker, çay gibi pişecek şeyleri de götürüyordu. Ali Efendi her defasında:

— Allah getirenden de, gönderenden de razı olsun, dermiş.

Babam içini çekiyor:

— Adam acından ölse, soğuktan donsa bir kul gidip de hatırını sormaz, varıp kapısını çalmaz, diyordu.

Pazartesi sabahları annem Ali Efendiye yollayacağı azığı babama teslim diyor, ara sıra Ali Efendinin yapamıyacağı mantı gibi, börek gibi yemekleri de yaptıkça fazladan ona yolluyordu.

Kasabadan yavaş yavaş Kuruköy, yada koruköy adı unutulmaya başlamıştı. Oraya " Kuyulu Bahçe" diyorlardı.

Kasabada da Kuyulu Bahçe adı duyuluyordu artık. Süt, yoğurt, yağ satan dükkânlar bunları ayrı bir yerde tutuyor ve üzerlerine bir etiket koyuyordu "Kuyulu Bahçe"nin diye.

Kış bulutları sıyrılıp aralık aralık güneşin yüzü görülme-

ye başladı ve toprağın da esmer yüzü ortaya çıktı. Şuraya buraya biriken karlar da eriyor, tarlardaki ekinlerin uçları çıkıyordu.

Babam Kuyulu Bahçeye dikilecek bütün fidanları yazdan hazırlanan ocaklarına dikmişti. Bunların içinde hafiften yapraklanan, ya da ufacık çiçek açanlar vardı. Kavak fidanlarının filizleri de pamuk pamuk olmuştu, neredeyse yapraklar doğacaktı.

Köylülerin, evlerini önüne diktiği fidanlar da tutmuştu. Hele ovaya inen yolun kıyısına dikilen kavaklar daha da güzeldi.

Yandaki arsa baştan başa kazılmış, toprağı aktarılmış ve içinde gömülü taş kalmamıştı. Evin yakınında iki oda boyunda dümdüz edilmiş bir bulokaj vardı. Rüstem Bey buraya ne yapılacağını söylememişti. Ama evin ovaya bakan yüzünün önüde, biraz açıkta büyük bir havuz yapılacaktı. Burası eşilmiş, duvarları örülmüş, ama daha suyu tutması için sıvası yapılmamıştı.

Hava biraz açılınca ben de heyecanlanmıştım. Her gün Rüstem Bey'den haber bekliyorduk.

Rüstem Bey'in yerine bir usta geldi. Babamla görüştü. Rüstem Bey kendisine yapılacak işler hakkında direktif vermiş. Kamyonlarla mermer getirdiler. Burgu suyu için boru döşendi. Havuzun ortalık yerine geldi. Buraya çok güzel ve mermerden oyulmuş, kat kat bir süs yaptılar. Sonra havuzun içi güzelce sıvandı. Dibini ve duvarlarını mermerlerle kaplamaya başladılar. Kenarlar toprak yüzünden bir daha yüksek yapıldı.

Ustabaşı bir yandan da kapı ve pencereleri, geldikçe yerlerine takmaya başladı. Artık çalışma başladığı için annem tekrar işçilere yemek hazırlıyor ve babam günlük işlere bakıyordu.

Yaza karşı, yağmurlu hava olunca işçiler içeride, kasala-

rı, pencere ve kapıları takılmış odaların iç sıvalarını yapıyor, bir yandan da kapıları, pencere çerçevelerini boyuyorlardı.

Günler bana çok uzun geldi, ama nihayet kasabadaki okul Mayıs sonunda kapandı, ben de ikinci sınıfa geçtim ve artık evde, doya doya yapıyı seyretmeye, yeni bir hevesle işçilere yardıma başladım.

Haziran, tabiatın uyandığı ve bitkileri, hayvanları ve insanları bol bol beslediği bereketli ay beni çok sevindiriyordu. Daha fidan olan yeni dikilmiş ağaçların bazısında tek tük yemiş bile vardı. İnsan bu minimini erik veya kiraza yeni doğmuş bir kuzu, ya da buzağı sevgisiyle bakıyordu.

Dört ineğin de birer buzağısı vardı. Bunlara bakmak için ayrıca bir insan gerekiyordu. Ama annemle babam bir adam tutmak istemiyorlardı. Babam:

— Belli olmaz, diyordu. Belki bizi bu yeni yapıdan çıkartır da evimize yollar.

Alt yandaki tarlada bir bağ yapılmıştı. Sıra sıra dikilen çubuklar tutmuş, hep bir boyda yapraklanmaya başlamışlardı. O kupkuru ve yer yer çatlamış çorak ve moloz içindeki topraklar şimdi genç fidanları adeta okşayarak besliyorlardı. Yeşillik her gün biraz daha artıyordu.

Evin önüne, havuzun yukarısına demirden bir çardak yapılmıştı. Usta bunu parça parça getirmiş, dört ayağını çimento ile yere bağladıktan sonra teneke içinde, dallı budaklı bir menekşe gülü getirmiş ve çardağa sardırmıştı. Evin önünde ayrıca bir çiçeklik ve güllük vardı.

Yan bahçeye bir sebzelik yapılmıştı. Buraya dikilen sebzeler artık toprağın yüzüne çıkmış, kimi çiçek açmış, kimi sebze bağlamıştı.

Babam her sabah bunlara yeteri kadar su veriyordu. Suyun başı evin ve bahçelerin yukarısında olduğu için babam lastik boru ile sularken su çok uzaklara kadar fışkırıyordu.

Köydeki evler verilen kavak fidanlarının çoğu kurumuştu. Çünkü bunları alanlar akşamdan akşama olsun yarım bakraç su vermeye üşenmişlerdi. Yalnız Hoca Ali Efendinin aldığı kavak mescid evinin önünde bayağı yapraklanmıştı. Hoca bu kavakların yanlarına fidanları korumak için, küçük direkler dikmiş ve bunlara tel sardırmıştı. Güneş tepeye dikildiği zaman mescidin içine çekilerek oradan kavaklara bakar, onları çocuklardan, hayvanlardan korumaya çalışırdı. Şimdi hocanın nerede olduğunu sordukları zaman:

— Kavaklara çobanlık eder, diyordu. Muhtar.

Muhtar hocaya kırgınlığı yüzünden bu hasat zamanı tarlası olanlardan hoca için istediği buğdayı, soğanı kendi evinde tutmuş, vermemişti. Ama hoca aç değildi. İşin farkına varan köylüler, sorduğu zaman:

— Benim muhtardan isteyeceğim birşey yok, demişti. Büyük lokma yut, büyük söyleme, derler. Muhtar Rasim Efendi de Rüstem Bey'in burgu suyu, yaptırdığı yol ve diktirdiği fidanlarla çok uğraşmış, iki elini açıp beddua etmişti. Hoca Ali Efendi, her defasında:

— Muhtar, muhtar sen aklını başına devşir, günün günü var, günün saati var. Olur da bu adama muhtaç olursun, derdi.

İşte bu hasat zamanı, milletin Hoca için ayırdığı ve "Hoca hakkı" dediği buğdayı, kadınların yaptığı bulguru, soğanı kendi samanlığında saklarken soranlara: " Hoca hakkı, ama bu Ali Hoca'nın hakkı değil" diyordu. Onun niyeti köye başka bir hoca bulmaktı. Öyle bir hoca ki, kendi dediğinden çıkmasın ve Ali Efendi gibi uyuklayan köylüyü zorlayıp işe koşmasın.

Ali Efendi birşey kaybetmiş değildi. Babam Sadık Efendi Muhtarın yaptığını duyunca Ali Efendiyi bulup:

— Sen hiç sıkılma hoca, demişti. Sen uyanık bir adamsın. Rüstem bey seni bize ısmarladı, öyle gitti. Her neye ki ge-

rek duyarsan hemen bana diyiver.

Ve o istemeden yağdan, pirinçten, tuzdan, şekerden ne varsa hocaya götürmeye başlamıştı.

O cuma, küçük mescidde cuma namazı kılınırken Ali Efendi on onbeş kadar köylüye dert yanmıştı:

— Hemşerilerim, benim için ayırdığınız Hoca Hakkını muhtar kendi samanlığında saklıyor. Köye başka hoca getirecekmiş. Varsın getirsin. Ama bundan sonra Hoca hakkı diye birşey ayırırsanız benim adımı anmayın. Çünkü Muhtar Rasim Efendi bana ayrılan bir şeyi almış olur, başkasının hakkını yer. Vereceksenız yeni hocanın hakkı diye verin.

Müslüman köylüler Ali Efendinin neyi anlatmak istediğini kavramış ve hep birden muhtara varıp çıkmışlardı.

Muhtar köylüye darıldı, çekildi evine. Ama orada da yapamadı. Kalkıp bağa gitti. Bağ epeyce uzaktı. Yola alışık olmayan muhtar kötüleşip yere düşmüş. Bakmışlar ki kendini bilmez, alıp evine getirmişler, burnundan durmadan kan inermiş, gözlerini açamazmış.

İşte o zaman babama seslendiler. O da kamyonetin arkasına yatırdı, üstünü örttürdü, karısını da yanına alıp kasabaya, orada olmayınca da şehre götürüp hastahaneye yatırdı.

Siz şu işe bakın! Bir hafta kadar hastahanede yatan Muhtar Rasim Efendi karısı Gülsüm Hanımla, şehirden kasabaya kadar otobüsle gelip, kasabadan da köye gitmek için bir yaylı tutmaya kıyamadığından sabahın erken saatinden yola çıkmış ama, kızgın şosenin üstünde tıkanıp kalmış. Gülsüm Hanım ne yapacağını şaşırıp:

– Adam, sana güneşe çıkma demediler mi? Şimdi nidecez? Bir ağaç yok ki gölgesinde barınalım.

Diye söylenirken arkalarından bir otomobil gelir. Hallerini görüp durur. İçinden inen adam, Gülsüm Hanımla bir-

likte muhtarın kollarına girip otomobile alır. On dakika geçmeden köye varırlar. Adam doğruca Muhtarın evinin önüne iner, kadın adama:

– Allah senden razı olsun, der.

Sessiz sedasız gelen bu adam Rüstem Bey'dir.

Kuyulu Bahçenin sahibi böyle sessiz sedasız gelmişti. Hepimiz ellerini öptük annem kahvesini pişirdi. Ben de bir bardak burgu suyu verdim.

– Sağ ol, dedi Rüstem bey.

Sonra babama, muhtara ne olduğunu sordu. Babam anlattı. Rüstem bey.

Yol yorgunu olduğu hâlde Rüstem Bey beyaz şapkasını başına koyarak bağı, bahçeyi, sonra yapıyı gezdi. Yeşermiş fidanlar, çiçekler, boyaları kurumuş kapılar, pencereler, havuz, herşey herşey ona bir mutluluk veriyordu.

İlk defa o gün, çardağın altında oturdu. Menekşe gülleri açmış ve çardağı iyice sarmışlardı. Havuzun başındaki musluğu açtı. Hemen havuzun ortasındaki fıskiyeden sular havaya fışkırıp üstteki mermer çanağa dökülmeye, oradan da oluk oluk, kah ince, kah kalın olarak alttaki büyük çanağa akmaya ve nihayet bu çanak da dolunca mermer kaplı havuza dökülmeye başladı.

Hepimiz durmuş, suyun bu oyununu seyrediyorduk. Güneşin altında, tertemiz ve çok büyük olan bu havuz insana bir ferahlık veriyordu. Kenarına dikilmiş mavi çiçekli sarmaşıklar suya doğru sarkıyordu.

O sıcak havada menekşe güllerinin kokusu insana hoş bir keyif veriyordu. Rüstem Bey ufak tefek kusurlar buldu ama bunların düzelmesini istedi. Hayvanları bile yokladı babama:

— Sadık Efendi, dedi. Sen göz kulak ol. Şu yandaki çorak tarla satılıksa onu alalım, oraya da büyük bir ahır yapa-

lım. Bunun yanında bir süthane olsun, orada yağ çıkartır, yoğurt yapar, peynir yaparız. Hayvanlar için en yararlı yemleri de kendimiz ekelim.

Babam her şeye "Başüstüne" diyordu. Rüstem Bey bizim artık onun yanından ayrılmamız gerektiğini söylemiyordu.

Rüstem Bey akşam üstü, geç vakit arabasına atlayıp gitti, fakat giderken anneme:

Havuzun fıskiyesini hepimiz zevkle seyrettik.

— Emine Hanım, dedi. Ben birkaç gün burada kalacağım. Yarın ne lazımsa alıp getireceğim. Sen ikinci kattaki büyük odayı temizle.

Annem ertesi sabah, başka hiçbir işe bakmadan Rüstem Bey'in söylediği büyük odayı bir daha süpürdü, camlarını sildi. Binanın bütün işleri bitmişti, yalnız dış boyası yapılıyordu. Geniş saçaklarının altında bu bina çok güzel bir görüntüdeydi. İki tarafından da geniş balkonlar vardı. Çatıda büyük bir depo konmuştu. Bu depodan alınan su ile her üç katın mutfak, banyo, ayakyolu gibi su kullanılan yerlerinde su bulunuyordu.

Rüstem Bey öğleye doğru bir kamyonla şehirden gelmişti. Aldığı eşyayı ikinci kata çıkardılar. Bu bir yatak takımı, bir elbise dolabı, bir masa, lamba ve bir yer halısından ibaretti.

Babamın yardımı ile annem yatağı Rüstem Bey'in istediği yere hazırladı. Dolabı duvara dayadı, halıyı yataklığın önüne serdiler. Rüstem Bey onlar çalışırken seyretmiş, ara sıra istediklerini söylemişti. Bu arada usta fırıldağın kulesine çıkarak yelkovanın kanatlarını taktı. Biraz sonra da mutfaktaki buzdolabı işlemeye başladı.

Ertesi gün, Rüstem Bey bana:

— Oktay, dedi. Gel köyü bir dolaşalım.

Köyün de köylük yeri kalmamış ya. Bir bozuk yolun üstünde karşılıklı beş on ev, bir de kupkuru, yarı taşlık alan.

Rüstem Bey yürürken yan gözle kimin evindeki fidan tutmuş, yeşillenmişse oraya bakardı. Hepsi hepsi altı kavak fidanıydı. Ali Efendinin mescidinin önündekiler bayağı serpilmişlerdi.

Kahveye gittik. Adı kahve ama, ne kahvesi var, ne çayı. Güneşten kızan kerpiç binanın içinde hiç barınılmaz.

Dışarıdaki salaşın üstüne güneş değmesin diye konulan mısır sapları ağır ağır kokar.

Rüstem Bey'e arkalıksız bir iskemle verdiler. Hoca yanına gelerek yiyecekler için teşekkür etti.

Rüstem Bey köyün mescidi için geldiğini, eski mescidi yıkıp tuğladan bir bina yapmak istediğini söyledi. Bunun köye gelecek misafir için bir odası, bir de hoca için oda olacaktı. Mescidin yanına da bir çeşme yapılacak, ordan hem su alınacak, hem de isteyen abdest alacaktı.

Rüstem Bey oradaki yaşlılara bu işe ne diyeceklerini soruyordu. Bir ihtiyar:

— Bey, dedi. Köye vergi salacaksan, anca geçiniyor köylü.

Rüstem Bey:

— Ben sizleri niyetinizi anlamak istiyorum, dedi. Mescidi ben yaptıracağım. Kimseden para istediğim yok.

— İhtiyar:

— Bey, dedi. Bu muhtar rahat komaz seni.

— İyi adamsa durur, dedi Rüstem Bey, ama kötü adamsa tutmazlar.

— Kötü adamdır Bey. Köye bir baş olup da bir iş yapmaz. Kendi kesesi dolsun, ona bakar. Şimdi mescidin duvarına kazmayı vurdun mu koşar vilayete. Mescidi yıkıyorlar diye baş ağrıtır.

— Ben bunu düşünmemiştim, dedi Rüstem Bey.

Sonra yolun kıyısındaki tarlayı sordu. Kasım adındaki ihtiyar:

— Benimdir Bey, dedi. Benimdir ama Sadık Efendiye söyledim. Altı tüm yerli kayadır. Bayırda olduğu için bunca yıldır seller yüzündeki toprağı sıyırıp aldı. Orası gayri hiç bir işe yaramaz.

Rüstem Bey:

— Gelirken baktım oraya, dedi. Satarsan ben alıcıyım.

Kasım Efendi kızardı, içini çekti:

— Bey, beri yanda da tarla var, dedi. Bir tarla al ki işini görsün.

— Sağ ol, dedi Rüstem Bey. Ben o taşlığı almak istiyorum.

— Bey, al senin olsun. İşine yararsa az çok bir para verirsin.

Kahveden dönerken yolun iki yakasında kimi çökmüş, bomboş, kimi gönülsüz oturanların bulunduğu evlere bakıyordu. Rüstem Bey.

— Oğlum, dedi bana. Görüyor musun susuzluk bir köyü nasıl bitiriyor?

— Gayri köy şenlikli olacak, dedik.

— Nasıl olacak?

— E, sen varsın ya. Sen varsın su da var. Daha dikileli senesi olmadı. Kasımdan beri dikilen ağaçlara baksana ya.

— Doğru, su hayattır. Su şenlik getirir, rahatlık, temizlik getirir, can getirir, yeşillik getirir.

— Bey, kuş da getirir.

— Deme, sahi mi?

— Sabah sabah kulak ver. Kuşlar havuzun üstüne iniyorlar. Bunlar su mu içer, yıkanırlar mı bilmem. Ama geliyorlar işte.

O gün üst kata çıktık. Daha boya ve kireç kokuyordu. Ama pencereleri açınca koku dağılıyordu. Rüstem Bey annemi de çağırdı:

— Bak Emine Hanım, dedi. Bu terasın yanındaki oda Yıldız'ın odası, bu yandaki oda da Cevher ağanın odası olacak. Yandaki odayı kütüphane yapacağız. Bunları eşyası

gelip yerleşecek. Ben ikinci kattaki odada kalacağım. Büyük salonda sırasında misafir ağırlayacağız.

— Bey Yıldız dediğiniz kimdir?

Rüstem Bey:

— Benim kızım, dedi. Annesi iki yıl önce öldü. Kızım çok üzüldü. Onu da bir iki hafta sonra getireceğim buraya. Cevher ağa kızıma bakan yaşlı bir araptır. Arap nedir bilir misin?

— Görmedim ama söyleyip dururlar. Karakoyun gibi olurmuş yüzleri.

— Öyledir Emine Hanım. Ha, ben birkaç gün sanra gideceğim. Giderken Oktay'ı da beraber götürmek istiyorum. İstanbul'u da görmüş olur.

Anam ses çıkartmadı. O gece babama söyledi:

— Adam, dedi. Rüstem Bey Oktay'ı İstanbul'a götürmek istiyor.

Babam:

— Götürsün, dedi. Bizden eyi bakar.

— Ben oğlanı gözümden ayırmak istemem.

— Ha, göreyim seni, olmaz di de işimizi boz, ekmeğimizden olalım.

Ben kasabayı görmüştüm. Şimdi çok uzaklardaki İstanbul'u görecektim. Benim için eğlenceli bir gezi olacak bu.

Bir gün havuzun başında oturuyorduk, öğle saati idi. Gülsüm Hanım toprak çanak içine yoğurt koymuş, Rüstem Bey'e getirmişti.

— Buyur ağa, dedi. Bize çok yararın dokundu, hakkını ödiyemeyiz.

Rüstem Bey'in gülmesi, bu toprak yoğurt çanağını kaldırıp atması gerekirdi. Ama o büsbütün değikşik bir adamdı. Anamdan bir kaşık istedi. O süslü çardağın altında, yoğurt

çanağını elinde tutarak kaşık kaşık yoğurdu yemeye başladı. Annem Gülsüm teyzeye bir sandalye getirtmiş, onu oturtmuştu.

Rüstem Bey yoğurdun çoğunu yedikten sonra:

— Rasim Efendi nasıl, iyidir inşallah? dedi.

— Ziyansız, dedi Gülsüm teyze. İlle çok kan kaybettiği için zayıf düştü. Hiç takatı yok.

— Geçer inşallah, dedi Rüstem Bey. Aman güneşe çıkmasın. Benden çok selam söyle. Sabah serinliğinde gelsin, bir kahvemizi içsin. Bak şenlikli oldu burası.

Gülsüm teyze boşalan çanağı alıp giderken:

— Sağ olasın Bey, dedi. Ben seni böyle bilmezdim.

Annemle babam da şaşmışlardı Rüstem Bey'in yoğurdu yemesine. Ama o adam bir fakir köylünün kalbini kırmak istemezdi. İşçilere, evdekiler bakraç bakraç yoğurt yapılırken, hoca Ali Efendiye de hergün büyük çanak yoğurt yollanırken Rüstem Bey iyi niyetini göstermiş, yoğurtu yemişti.

Kuyulu Bahçedeki üç katlı binaya, ben, çok büyük, gayri bundan daha güzeli yapılmaz, diyordum amma İstanbul'daki sekiz on katlı apartmanları görünce ağzım açık kaldı.

Beni en çok şaşırtan da Yıldız abla oldu. Rüstem Beyin sazdan örme kaplar içinde Kuyulu Bahçe ye yolladığı ve o baharda çiçeklenen pembe güllerin yaprağı kadar pembe bir yüzü vardı Yıldız Abla'nın. Gözleri de parlak ve açık yeşil renkteydi. Ben onu görünce şaştım kaldım.

Bu Yıldız, onyedi, onsekiz yaşında, çok nazik, çok ince yapılı, nazlı ve soylu bir kızdı.

Bizi karşılayan Cevher Efendi, uzun boylu, zayıf, saçları kıvırcık ve kıralmış bir adamdı. Çok güzel giyinmiş ve kravat takmıştı. Arkasındaki koyu renkli elbisenin içindeki be-

yaz gömleği ile yüzünün ve ellerinin rengi daha da siyah, olgun bir böğürtlen, ya da karadut kadar siyah görünüyodu.

Ben hem korktum, hem de yüzüne bakmaktan çekinerek eline uzandım. Adam bana elini öptürmedi.

— Estağfurullah küçükbey, dedi.

Avuçlarının içi beyaz eliyle benim başımı okşadı. Rüstem Bey:

— Kızım, dedi. Eğer istersen Kuyulu bahçeye beraber gideriz. Oktay bize hizmet eden Emine Hanım'la Sadık Efendinin oğlu. İstanbul'u görsün diye getirdim. Lütfen meşgul ol.

Yıldız'ın gözleri yaşlıydı. Bu güzel kızın annesinin ölümüne çok acıdığı belliydi. Babasını görünce yeniden ağlamaya başlamıştı. Bir zaman kendi odasına çekilip kapandı. Oradan gözleri kıpkırmızı kesilmiş olarak çıktı.

Rüstem Bey de bu kızının üstüne fazla düşüyordu. Onun her istediğini yapıyordu.

O gece bir karyolada yattım. Epeyce korktum. Yıldız abla odaya gelip ışığı yakmış ve bana:

— Korkma Oktay, demişti. Ben yandaki odadayım.

Yattığım odanın tavanından sarkıtılan avizenin bir çok ampulü ve sallanan billurları vardı. Kuyulu bahçedeki fıskıyeye benziyordu.

Sabahleyin kahvaltıda rafadan yumurta, tereyağlı ekmek, bir de reçel yedik. Yalnız Yıldız abla bir bardak sütü zorla içti.

Rüstem Bey giderken:

— İstersen mağazalara götürüp birşeyler al Yıldız, dedi.

Evde erkek bir ahçı, bir de hizmetçi vardı. Cevher Efendi bunlara emir veriyordu.

Onların oturduğu mahalleye Şişli derlermiş. Binaları hep çok yüksek ve altlarında kocaman kocaman dükkanlar vardı ki ben Yıldız ablaya:

— Şu dükkânda birşey var, dönüyor, dedim.

Yıldız abla oraya baktı:

— Böyle büyük dükkânlara mağaza derler, dedi. Bu gördüğün mağaza içeride satılan eşyalardan örnekler göstermek için dönen bir şey yaptırmışlar.

Konuşa konuşa gidiyorduk. İnsanlar karşıdan geliyor, ya da yanımızdan geçiyorlardı. Yolun ortasından otomobiller, daha büyük otobüsler durmadan geçiyordu. Yıldız Abla beni elimden tutuyordu:

— Elimi bırakma, kaybolursun sonra, diyordu.

Nazik, sıcak elini bırakmıyordum. Beni bir mağazaya soktu. Mağaza sahibine bana göre hazır bir elbise, ayrıca bir yazlık pantolon, bir gömlek, sonra, ayakkabı var mı sizde? diye bir çift ayakkabı aldı.

Oradan çamaşır satan bir mağazaya girdik. Bir kaç kat çamaşır aldı. Sonra bir başka yere girdik. Buraya birçok kadın ve erkek gelmişlerdi.

— Dondurma yiyelim mi? dedi Yıldız Abla.

— Dondurma ne ki? dedim.

Yıldız abla güldü. Ortalıkta hizmet eden bir adamdan dondurma istedi. Ben ilk defa dondurmayı gördüm. Ama yemesi biraz zordu, insanın ağzının içi donuyordu. Sulandırarak, eriterek yedik. Elimizde paketlerle apartmana döndük. Ben bu alış veriş sırasında Yıldız ablaya çok alıştım, gurbette olduğumu anlamadım bile.

Sonra, benim gözüme çarpan, merakımı uyandıran birçok araç vardı evde. Köyde, kasabada hiç görmediğim, telefon, televizyon, elektrikle çalışan mutfak araçları vardı.

Ben yeni gördüklerimi Yıldız ablaya soruyordum, o da bana anlatmaktan usanmıyordu.

Yeni aldığı çamaşırları giymemi istedi. Sonra elbisenin pantolonunu ve beyaz bir gömlek giydirdi.

— İşte şimdi şehirli oldun, dedi.

Cevher Efendiye Yıldız abla Lala diyordu. Ben bunun ne demek olduğunu sordum. Yıldız abla:

— Lala zengin konaklarında, saraylarda çocuklara bakan, onarı terbiye eden adamdır, dedi. Sen tarih okudun mu?

— Nereden okuyacağım Yıldız abla, dedim. Ben bu yıl ikinci sınıfa geçtim.

— Hakkın var, dedi bana. Daha sonra öğreneceksin. Ben Cevher Efendiye Lala diyorum. O benim herşeyden çok arkadaşımdır. Beraber gezeriz, dolaşırız. Bana birşeyler anlatır. Ağladığım zaman o da ağlar.

Bunu söylerken ağlamaya başlamıştı. Ben onu bir üzüntüden kurtarmak ister gibi bir elini tuttum. Sanki istediğimi yapıyordum.

Gözlerini silerken:

— Böyle her istediğini yapabilmek de insanı sıkıyor, dedi. İnsanın içinde bir istek kalmıyor. Hiç bir yemeği canım istemiyor. Sonra kendisini çok severim ama Lala bir gölge gibi beni her yerde izliyor.

— Yıldız abla, dedim. Sen Kuyulu Bahçeye varsan çok eğlenirsin.

— Kuyulu Bahçe neresi?

— Babanın ev yaptırdığı bahçe.

— Orada kuyu mu var?

— Hayır, kuyu yok. Bak sana baştan anlatayım. Bizim köy kala kala yirmibeş ev kalmıştı. Bir dikili ağaç yoktu. Evler hep kerpiçten. Kerpiç nedir bilir misin?

Yıldız abla:

— İşitiyorum,dedi. Çamuru kalıp kalıp güneşte kuruturlar, bunları tuğla gibi duvar örmekte kullanırlarmış.

— Sen köye vardın mı ki biliyorsun?

— İnsan okursa her şeyi öğrenir.

— İyi dedin. İşte bizim köyün evleri hep kerpiçten. Bunun üstüne ağaç dalları döşer, üstüne daha ince dal, bazen hasır koyarlar. Daha üstüne yapışkan toprağı sereler. Bir de yuvarlak taş gezdirip toprağı bastırılar. İşte bizim evlerin damları da böyle.

— Neye tuğladan duvar yapmazlar, neye kiremit döşemezler.

— Köyde yaşıyanların çoğu babalarından ne gördüyse onu yürütürler. Zaten köyde genç adamlar durmuyor. İlle su, İlle su...

— O ne demek?

— Bizim köyde deprem olmuş, bir kuyu varmış. O kuyu çökmüş, örtülmüş. Benim babam eşeğe dört teneke yükler, tâ ırmak başına kadar inip sabahtan akşama dek köye su taşırdı. Böyle taşıma suyla köy köy olur mu? Babamın bütün günler yokuş çıkmadan papuçlarının burunları hep havaya kalkmıştı.

Yıldız abla gülmeye başlamıştı:

— Sonrası? dedi.

— Sonrası bu işte. Bizim bir köy hocası var. Mescidde oturur.

— İmam mı?

— İmam nedir ben bilmem. Bizim Ali Hoca fakir adamdır. Ama çok akıllı bir adam. Baban gil de sever onu. Bu Ali Hoca ne der bilir misin?

— Ne der?

— Sadık'ın eşeği kadar olamıyorsunuz, der.

— Sadık kim?

— Benim babam. Irmaktan su taşır ya?

— Peki babanın eşeğine ne olmuş?

— Babam eşeğin sırtındaki tahta sandıklara tenekeler koyar. Eşek yokuş aşağı bir koşar ki gülmekten çatlarsın.

— Ne diye koşuyor?

— Ne diye olacak, ırmağın orası yeşilliktir, bol ot vardır, çınarların gölgesi vardır. Orada bir de değirmen var. Babam ırmak başına varıncaya kadar eşek yeşil otlara saldırır, sonra ırmaktan kana kana su içer. Babam varıp tenekeleri doldurup yükleyince eşeğin canı köye dönmek istemez.

— Peki, Ali Hoca köylüye ne demek istiyor?

— Demek istediğini şu. Eşek ırmak başına can atıyor, siz onun kadar olamıyorsunuz. Irmağın yakınlarında yer mi yok, köyü taşısanıza oraya diyip durur.

— Köylü ne der?

— Dedemiz, babamız kurmuş bu köyü. Biz bırakıp gidemeyiz başka yere, derler. Rüstem Bey köye varıp Burgu suyunu çıkarınca köy susuzluktan kurtuldu.

— Burgu suyu nedir?

— Rüstem Bey gil ustalar getirdi. Toprağın içine borular saldılar, tâ suya varıncaya kadar. Sonra borudan bir su akmaya başladı ki şaşar kalırsın.

— Bak böyle toprağı, taşı delip çıkartılan suya artezyen derler. Toprağın içinde su birikintisi vardır.

— Bu su, neye çamur olmaz?

— Killi topraklar vardır. Sonra kayaların altındaki boşluklara su birikir.

— Muhtar der ki bu su tükenecek?

— Su tükenmez. Bir yandan güneşin ısısıyla denizlerde, ırmaklarda buğu olur, toplanıp bulut olur, yağmur olur,

kar olur, yağar. Yağan yağmur toprağın altına işleyip birikir. Bu hep böyle sürer gider. Anladın mı?

— Anladım Yıldız abla.

— Yıldız abla benimle konuşurken bir kaç defa kahkalarla gülmüştü. O akşam bir aralık Ala Bey Rüstem Bey'e:

— Beyefendi, dedi. Yıldız Hanım bugün üç defa güldü.

Rüstem Bey:

— Sahi mi? dedi. Neye güldü?

— Çocuk ona köyü anlatıyordu.

— Aman iyi iyi, onunla avunuyor demektir. İyi ki getirmişim.

Cevher Efendi beni bir köşede tutarak:

— Bak yavrum, dedi. Küçükhanım çok üzüntülü, sen onu eğlendimeye, avutmaya çalış. Beyefendi de seni çok korur, okutur, yazdırır, iyi yetişmene çalışır.

Cevher Efendi de Rüstem bey de Yıldız'ı çok seviyorlardı. Hayli yaşlı bir insan olan Cevher Efendinin Yıldız'dan başka kimsesi yoktu. Kendisi bir arap olduğu halde bu beyaz adamın yeşil gözlü kızını dendi kızı imiş gibi seviyordu.

Ben bir iki gün içinde bunu anlamıştım. Yıldız abla İstanbul'dan ayrılmak istemiyordu. Ama onun çevreyi değiştirmesi gerekiyormuş. Annesinin içinde öldüğü bu apartmandan bir zaman için olsa uzaklaşması gerekiyor, ama o ayrılmak istemiyormuş.

Kalabalıktan, yabancı insanlardan hoşlanmadığı için Rüstem Bey Koru Köyü gibi fakir ve tenha bir köyü seçmiş. Babadan zengin bir insan olduğu için para dökmekten hiç çekinmiyormuş.

Yıldız abla beni de hiç iyi karşılamamıştı. Babasının yanında beni görünce bozulmuş, yüzüme bakmamıştı:

— Benim için neler yapıyorsun baba? diye söylenmişti.

Rüstem Bey benden gizli ne söylediyse, kız çekildiğim köşeye gelip beni elimden tutmuş ve kalacağım odaya götürmüştü.

Daha üçüncü günde benimle konuşmaktan hoşlanır olmuştu. Bana birşeyler soruyordu. Benim anlattıklarımı dikkatle dinliyordu.

Babasının böyle fakir bir köyde bir ev yaptırdığını biliyordu. ama oraya gitmeye hiç niyeti yoktu. Yolculuğumuz sırasında Rüstem Bey bunu bana biraz anlatmış, "Sen akıllı bir çocuksun, benim kızıma hoşlanacağı bir şeyler anlat, belki onu köye getirmeye razı ederiz" demişti.

Her sabah Cevher Efendi:

— Küçük hanımcığım, diyordu. Yemek için ne emredersiniz.

Yıldız her defasında:

— Aman bana yemekten söz etmeyin, diyormuş.

Ama bir sabah bana:

— Sen söyle Oktay, dedi.

Ben hemen:

— Dondurma, dedim.

Yıldız abla somurtmuşken birden katıla katıla gülmeye başladı. Kendisini güçlükle tutarak:

— Oktay, dedi. Ben seni yine dondurma yemeye götürürüm. Lala Bey öğleyin ve akşam ne yemek yapılmasını istediğimizi soruyor. Sen söyle:

Biraz düşündüm:

— Yıldız abla, dedim. Hani biz buraya geldiğimiz akşam sofrada bir yemek vardı. Ben utandım da ondan çok az yemiştim.

Yıldız abla düşünürken, ayakta bekleyen aşçı:

— Dereotu kuzu kızartması vardı küçükhanım, dedi.

Yıldız abla:

— İyi ya, dedi. İşte ondan yapın.

— Başüstüne Küçükhanım. Başka..

— Aman bana sormayın artık.

Ben yine:

— Abla, dedim. Üzümlü pilav istesene. O çok eyi oluyor.

Ahçı yine:

— İç pilav olacak, dedi.

O gün yemekte kuzu kızartması ile iç pilav da vardı. Yemek masasına ikimiz de oturuyorduk. Cevher Efendi, her defasında:

— Bendeniz sonra yerim Efendim, diyordu.

Ben bunun nedenini bilmediğim için:

— Amca, sen de otur, dedim.

Yıldız Abla da:

— Otur Lala, dedi. Ben usandım artık bu merasimden.

— Merasim nedir abla? dedim.

— Tören, dedi Yıldız.

Cevher Efendi de o öğleyin sofraya oturdu.

Yıldız abla günde bir kaç nöbet ağlıyordu. O zaman ben bir köşeye çekilip suçlu gibi oturuyordum. Cevher Efendi kızı susturmak için ağlamaklı oluyor, yalvarıyordu.

Rüstem Bey kızının köye gideceğinden pek emin olmadığı için yazıhanesine gidip geliyordu.

Önce Cevher Efendi ile yalnız kalmaktan korkmuştum. Ama o böğürtlen kadar kara yüzlü adam çok nazik ve çok yumuşak başlıydı. Bana sık sık:

— Rica ederim Oktay Bey, diyordu. Küçükhanımı oyalayacak birşeyler anlatın.

Babasına bile sinirlenen ve yüzüne haykıran Yıldız abla-

dan ben de çekiniyor, her zaman yanına sokulamıyordum. Bir sabah korka korka odasına girdim. Ağlamış gözleriyle bana baktı, sert sert:

— Ne istiyorsun? dedi.

— Hiç, dedim. Rüstem Bey'e söyliyeceğim, beni köye yollasın.

— Neden? diye sordu.

— Burada canım sıkılıyor, dedim. Yalnız kalıyorum. Bir işe yaramıyorum. Köyde hiç değilse buzağılara bakarım.

— Buzağı nedir?

— İneklerin yeni doğmuş yavrularına buzağı derler.

— Doğru, aklım karıştı. Peki köyde senden başka buzağılara bakacak kimse yok mu?

— Var, ama ben buzağıları çok severim. Bir gün ne oldu bilir misin?

— Ne oldu?

— Köyün yakınlarında otlak vardır. Sığırları orada otlatırlar.

— Sığır ne demek?

— Sığır büyük baş hayvana derler. Manda, inek, öküz gibi.

— Peki, ne oldu?

— Köyün çobanı ev ev dolaşarak hayvanları topluyor otlatmaya götürüyor ya. Bizim konşumuzun bir sağılı ineği vardı. Buzağısını ahırda bırakıp ineği çobana verirlerdi. Bir gün, iki gün, komşu bakar ki ineğin sütü azalıyor. Çobana çatıyor "Sen bunu ille sağıyor, ya içiyor, ya satıyorsun" diyor. Çoban da yemin ediyor ki, ne ben sağıyorum, ne de satıyorum.

— Peki neden eksiliyormuş süt?

— Bak dinle. Bir başka komşumuzun bir ineği vardı. Bu

da doğururken öldü, buzağı anasız kaldı. Fakir komşu ne yapsın, başka hayvanı yok ki buzağıyı emzirtsin, sonra parası yok ki süt alsın da bebe besler gibi lastikli şişe ile buzağıyı emzirsin.

— Ne oldu sonra?

— Baktı bu iş olmayacak. Verdi çobana, otlarsa otlar, otlamazsa ölür gider, ne ideyim ben? der.

— Öldü mü buzağı?

— Yok, ölmedi, çoban çok acırdı bu buzağıya. Dermansız olduğu için uzağa varırken kucakta götürürdü. Bir gün çoban ineğin sahibine "Sen benimle otlağa gel, bak senin ineğin sütünü kim çalar" der. İneğin sahibi de çobanla otlağa varır. Otun bol yerine yayılır inekler. Danalar sağda solda koşuşur. Çoban kucakta getirdiği buzağıyı bırakır yere. Buzağı varır ineklerin yanına. Onun memesini saldırır, boynuzu ile iter, beriki ineğe saldırır, o da süt vermez. Sonunda buzağı sütü eksilen ineğin yanına varır. Korka korka memesine yapışır, inek ses etmez, boynuz vurmaz, bırakır kendini, buzağı emsin diye. İneğin sahibi şaşar, kalır.

— Sonra ne oldu?

— Ne olacak, kahvede bunu söylerlerdi. Bizim Ali Hoca: "Eeee, büyük Allah, dedi. İneğin yüreğine acıma vermiş. Aç, yoksul buzağının ölmesini istememiş. Bırakın emsin, toparlar kendisini, ot kesmeye başlar. Sizlerin bir inek kadar merhametiniz yok mu?" İneğin sahibi de ses etmedi. Buzağıya komşunun ineği süt analık etti.

Bu anlattığımı Yıldız abla beğenmedi sanırdım, ama o akşam yemekte babasına buzağı hikâyesini anlattı. Rüstem Bey bana sordu:

— Oktay, senin köy mü güzel, İstanbul mu?

— Koru köyde ne var ki, dedim. Bak bak duvar görürsün. Yola bakan bir penceresi bile yoktur.

— Peki İstanbul'u mu seversin köyünü mü?

— Ne ideyim, dedim. Koru köyde doğmuşum. Ama şimdi aratmaz burayı.

— Neye?

— Orada Kuyulu Bahçe var.

Yıldız abla köyde yaptırılan binanın lafını bile ettirmezmiş. Ama birden bana sordu:

— Kuyulu Bahçe'nin nesi güzel?

— Baş baş suyu güzel, dedim Koru köy önceleri böyle yaz aylarında yanar dururdu. Kerpiç duvarlar fırın duvarı gibi kızar, toprak damı kızar, yolda yürürken kurumuş, çatlamış toprağın harı insanın yüzüne vurur, çarığın altında ayaları yakar. Bir gölge yok ki başını altına sokasın, bir maşrapa su yok ki içesin, ya da yanık bağrını ıslayasın. Değil ağaç, ot bitmez. Akşam olmaz mı, aşağıdan, ırmağın üstünden kalkan sivrisinekler köye saldırır. Sıcaktan yatağını alıp toprak dama seren, orada uyumaya çalışan köylüler sabahı dar ederler. Dünya yanıyor sanırsın. Bebeler analarına yalvarır, dağ taş insanlara yalvarır: Su..Su! derler.

Yıldız abla şaşkınlıkla yüzüme baktı:

— Sen masal diye mi anlatıyorsun Oktay, dedi.

— Yok, dedim. İşte bizim köy böyledir. Ben de dam üstünde yatardım. Sivrisinekler uyutmazdı beni. Gece kalkardım: "Ana, su!" derdim. Anam: "Hele bekle, derdi. Sabah olsun, babanla ırmağın oraya varırsın, bir güzel elini, ayağını yıka, içebildiğin kadar iç.." Ben ırmağın sularını düşünerek dalardım. Babam beni de götürürdü ırmağa. Kıyıda ayaklarımı salardım suya. İçerdim, içerdim, içmeye doymazdım. Sonra işte baban gil köye vardı. Ustalar getirtti. Toprağı, taşı deldirdi. Bir su fışkırdı ki ırmağın suyundan serin, ırmağın suyundan tatlı. Avucunu suyun altına tut, elin buz kesilir. Hele yolun kıyısına bir çeşme yaptırdı Rüstem Bey,

kocakarılar, ihtiyar adamlar varır oraya, avuçlarını tutarlar suya, içer içer, ardından: "Ölmüşlerinin canına değsin!" diye dua ederler.

Yıldız ablanın gözleri yaş kesildi. Az daha sofradan kalkacaktı. Ben lafın arkasını kesmedim:

— Bizim Hoca Ali var ya? dedim. İşte o da gelir, abdest alır, elini yüzünü yıkar, evde içmek için bakracını da su ile doldurur. Her seferinde: "Su gibi aziz ol!" diye dua eder. Geceleri babam az akıtır suyu. Çeşmenin yalağından taşan su yolun yanındaki arktan doğru akar gider. Oralarda aralık aralık kavak ağaçları var. Çeşmenin yanındaki de söğüt ağacı. Bu ağaç boy salacak, dalları aşağıya doğru kol kol uzanacak. Ben görmedim ama ona salkım söğüt derlermiş. Suyu çok seven bir ağaçmış.

Yıldız beni dinliyordu. Cevher Efendi kendisini ailenin büyüklerinden saymıyordu.Öyle giyimli kuşamlı, kıravatlı, pantolonu ütülü, beyaz gömleği tertemiz, yemeğin boyunca ayakta duruyordu.

Evvelki akşam yemekte Yıldız:

— Lala Bey, içime sinmiyor, Allah'ını seversen, gel otur, beraber yemek yiyelim, demişti.

Rüstem Bey de hemen:

— Cevher Efendi, rica ederim otur, demişti.

Artık o adamcağız da sofraya oturuyor, ama tabaklara yemek koymayı o üzerine alıyordu. O kadar terbiyeli yemek yiyor, çatalını, bıçağını öyle güzel kullanıyordu ki ona bakmaktan kendimi alamıyordum.

Bu adamcağız sevmişti beni. Gizlice:

— Siz bir köylü çocuk değil, çok duygulu bir küçükbeysiniz, diyordu.

Eh, köylü olduksa insan değil miyiz? Bizim de duyarlığımız, bizim de gören gözlerimiz var.

Rüstem Bey:

—Yıldız, diyordu. Dikkat ediyor musun, çok ince görüşlü, çok nazik bir yaradılışı var Oktay'ın.

Yıldız abla:

— Evet baba, diyordu. Farkındayım.

— İncelik, duyarlık yalnız büyük şehirlerde doğanlar vergi değildir kızım. Köylümüz köylü olup kalıyorsa bu onun çevresinin etkisidir. Görmeyen, duymayan insan nereden bilecek? Ama Şehre düşen, şehirde büyüyenler çok büyük kabiliyet gösterirler. Saf ve bilgisiz olarak askere gelen köylü delikanlılar birkaç ay içinde zekâlarını, kabiliyetlerini ortaya koyuverirler. Hiç olmazsa yeni kuşağı uyarmak, oralara el uzatmak gerek.

Sonra biraz çekinerek:

— Kızım, dedi. Biraz çevremizi değiştirelim diye böyle uzak bir köyde bir ev yaptırdım, oraya uygarlık götürdümse bu yalnız seni avutmak için değil, biraz da memlekete yararlı olmak içindir. Oraya gidersen içini ferahlatacak nedenler bulabileceksin. Zenginiz kızım. Dedenden ve annenin babasından önemli bir servet kaldı bize. Bir köye yapacağın yardımın annenin ruhu kadar senin içini de ferahlatmıyacak mı? Gelinlik bir kız gibi boylanan kavak fidanları, suyu içtikçe ak ak oynaşan karagözlü kuzular sana bir neşe vermiyecek mi?

Nazik, ince yapılı, üzüntülü kız, çabucak etki altına giriyordu. Rüstem Bey düşünürken ben:

— Kuyulu Bahçe'de yalnız su değil, dedim. Bir fıskiye var. Ben de bilmezdim fıskiyenin ne olduğunu. Bu, tavandaki avize dediğimiz donatı var ya. İşte onun gibi, ak mermerden oyulmuş, dilim dilim, oluk oluk süslü taşların ortasından havaya fışkran su atlaya atlaya, yer yer dökülüyor. Komşu köylerden gelenler şaşıp kalıyorlar buna. Hele geceleri, ay ışığında bu suyun öyle tatlı bir sesi oluyor ki, dinle-

meye doyamazsın. Ay ışığı akan suya değdikçe sanırsın ki bir ışık akıyor.

Rüstem Bey:

— Oktay, ben seni böyle bilmezdim, diyordu. sen bu sözleri bir yerde okudun mu yoksa?

— Nereden okuyacağım, dedim. Gördüklerimi dilimin döndüğü kadar anlatıyorum işte. Nereden okuyacağım, daha söktürmedim ki.

Yıldız abla:

— Pekalâ okuyorsun, dedi. Sonra hepsi birden olmaz. Acele etme.

Yıldız abla bazen bana gazeteyi okuyor. Büyük harflerle ne yazılı olduğunu soruyordu. Daha başka toplama yaptırıyordu. Bir iki gün içinde rakamları ezberlemiştim.

O koca apartman öylece Rüstem bey'inmiş. Dairelerdeki kira paralarını, daha başka yerdeki yapıların, mağazaların da kira paralarını Cevher Efendi toplarmış.

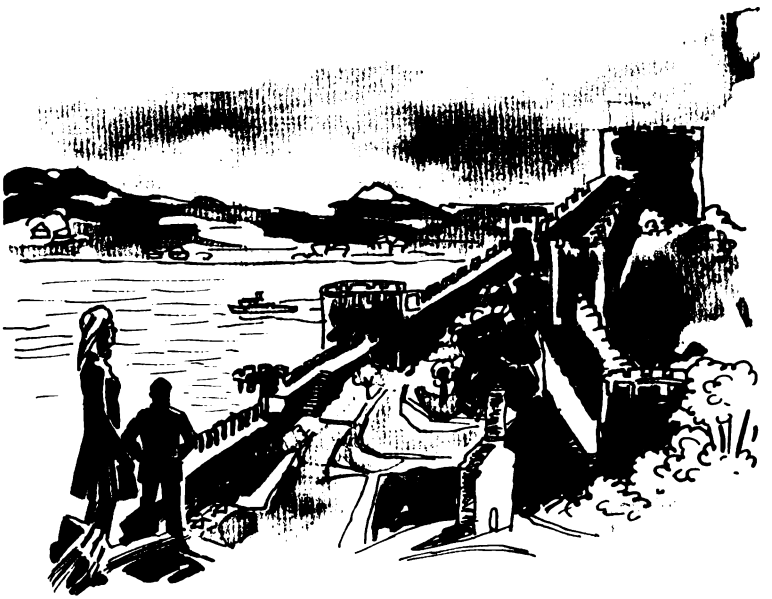
Apartmanın altında bir garaj vardı. Rüstem Bey'in arabası da orada duruyordu. Bir gün Yıldız abla ile garaja gittik. Orada bulunan küçük bir arabayı aldık. Bu arabayı Yıldız abla kullanıyordu.

Beni ilk defa Rumelihisarı'na götürdü. Arabaya Cevher Efendiyi de almıştı. O arkada oturuyordu. Rumelihisarı'na gittik. Arabayı orada bırakarak hisarı gezdik. İki kuleye de çıktık. Yukarıdan denizi seyrettik. Deniz Karadeniz tarafından Marmara'ya doğru ağır ağır akıyordu. Yıldız abla:

— Beğendin mi? dedi.

— Çok güzel dedim. Bizim ırmak da böyle akar, ama suyu tatlıdır. Bu su tuzlu değil mi?

— Evet, dedi Yıldız abla. Bu hisarı İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmet üç buçuk ayda yaptırmış. Duvarları, kuleleri ile. Üç bin usta, on bir kadar yamak çalıştırmış.

Rumelihisarı'nın kulelerinden Boğazı seyrettik.

Ben şaşmıştım. Ablam:

— Bak karşıya, dedi. Orada da bir Hisar var. Ona Anadolu Hisar'ı, ya da güzelce hisar derler.

Bu Hisarları niye yaptırmışlar? dedim.

Yıldız ablam:

— İstanbul'u almak için kuşatmışlar, dedi. Dışarıdan yardım gelmesin diye bu Boğazı böylece kesmişler. Yardım getirecek gemileri topa tutmuşlar.

Hisarın kulelerinden indik. Yeniden arabaya bindik. Boğazın Rumeli sırtlarından gittik, güzel yerlerde durduk. Bir yerde dondurma yedik, bir yerde çay içtik. Boğazın iki yakasında karşılıklı köyler vardı. Bunlar biribirine yakındılar.

İskelelerine vapurlar uğruyordu. Biz gelirken Boğaziçi köprüsünden geçmiştik. Vapura binmemiştim. Uzaktan iskelelere uğrayan vapurlara baktım kaldım.

Bir iki gün sonra Yıldız Abla beni tünele götürdü. Hem gittik, hem döndük. Sonra apartmanın asansörü ile üst kata kadar çıktık.

Nihayet bir gün de köprüye inerek bir vapura bindik. Boğazın boyunca iskelelere uğrayarak Boğazın son iskelesine gittik.

Daha öteki günlerde, Cevher Efendi beni büyük camilere götürdü. Orada namaz kıldı, bu koca binayı kimlerin yaptırdığını bana anlattı. Çok bilgili bir adamdı, sesi tatlı ve inceydi.

Dönüşte Yıldız abla bana camileri beğenip beğenmediğimi sordu. Ben de karşılık olarak:

— Çok güzel, dedim.

— Sizin köyde cami var mı?

— Nereden olacak, dedim. Bir yer var, adına mescid derler. Ali Efendi orada oturur. Dört kerpiç duvar, üstü de toprak damlı.

Sonra hemen arkasından:

— Rüstem Bey tuğladan bir mescid yaptıracaktı, dedim. Hem mescid olacak, hem de misafir odası ile Ali Efendiye yatacak bir yer yaptıracaktı.

Cevher Efendi bana gizlice anlattı. Rüstem Bey karısını çok severmiş. Pek genç yaşında ölmesine çok üzülmüş. Mühendismiş. Çok iyi bir şirket kurmuş, büyük işler yaparlarmış, ama karısı ölünce herşeyi bırakmış. Kızını avutmaya uğraşıyormuş.

Rüstem Bey çok az konuşan bir insandı. Küskünlüğü halinden belliydi. Akşamları bir bardak çayı ağır ağır içiyordu. Gece odasına kapanır ve artık sabaha kadar odasından en küçük bir gürültü gelmezdi.

Ben apartmanlarında kaldığım iki hafta içinde bunu iyice anladım. Gezmiş, yürümüş, belki bir daha göremeyeceğim şeyleri ve yerleri görmüştüm. Ayrıca çok zengin insanlar gibi yaşamıştım.

Bir gün, öğle yemeğinde Yıldız ablaya:

— Abla, dedim. Rüstem Bey'i kandır da köydeki mescidi yaptırsın.

— Babam birşeyi adarsa onu muhakkak yapar, dedi Yıldız.

— Belki köylülerle uğraşmak istemez, dedim. Ama bu mescidi yaptırırsa çok büyük bir sevap yapmış olur. Sonra birşey daha var?

— Sen birşeyler anlatmak istiyorsun ama ağzının içinde dolaştırıyor, söylemiyorsun.

— İyi bildin abla. Ben derim ki Rüstem Bey mescidin yanına bir de mermer çeşme yaptırsın, burgu suyundan oraya da versin. Çoluk çocuk, kadın erkek, genç, ihtiyar herkesin duasını alır. Bu çeşme köy alanını yeşilliğe boğar, kavaklar boy atar, söğütler suya doğru iğilirler, sanırsın ki suya imrenir de yapraklarının ucunu olsun değdirmeye çalışırlar.

Yıldız abla nazik eliyle benim yüzümü okşadı. Ben de onun elini yüzümde yakalayıp öptüm. Kız içini çekti:

— Babama söylerim, dedi. Ama söğütleri dikmek için muhakkak kış aylarını beklemek gerekir.

— Öyle değil abla, dedim. Bazı fidanları büyük fıçılarda, tenekelerde yetiştiriyorlar. Bunları eştikleri toprağa gömüyorlar. Toprağını dağıtmadan fıçıyı, ya da tenekeyi alıyorlar. Kuyulu Bahçedeki fidanlardan birçoğu böyle geldi. Hepsi de tuttu.

O akşam Yıldız babasına mescidten söz etti. Bir de çeşme yaptırılmasının mümkün olup olamayacağından bahsetti. Rüstem Bey:

— Tabii mümkündür kızım, dedi. Suyumuz çok kuvvetli.

Arka tarafta ulu sıradağlar var. Çeşmeye kadar boru döşetiriz. Hem mescidin yapımında su pek yakına gelmiş olur. Senin niyetin var mı?

— Bilmem ki baba?

— Gelsen iyi olur kızım.

— Baba, çok daha fazla iyilik yapmamız mümkün mü?

— Tabii kızım.

— Annemin ruhu bu iyilikleri duyar, sevinir mi?

— Elbette kızım.

— Köye ben de giderim baba.

Erken okula başlamış, iki yabancı dil öğrenmiş ve Liseyi bitirmiş olan Yıldız abla çok saf, saf olduğu kadar ada mahzun bir kızdı.

Rüstem bey Cevher Efendiye direktif verdi. İstanbul'a gelişimizin beşinci haftasında bir kamyon dolusu eşya ve bu arada söğüt fidanlarıyla yola çıktık. Bir akşam, hava kararırken, Kuyulu Bahçe'nin önüne vardık. Annemle babam Yıldız ablayı gördükleri zaman nasıl şaşırdılarsa Yıldız abla da Kuyulu Bahçe'yi görünce şaşırdı. İkinci katın terasında görülen manzara çok derin olduğu kadar da vahşi idi. İnsan kendisini tek başına dağda kalmış sanıyordu. Halbuki bu güzel yapıda herşey vardı. Yelkovan dönüyor, akümülatörü dolduruyor, evin bir çok yerinde elektrik bulunuyordu. Telefondan başka şehirde konfor dedikler bütün uygarlık araçları oradaydı.

Annem ilk defa bir kara derili insan gördüğü için şaşırmıştı. Ama bu şaşkınlığını hiç belli etmedi.

Çobanın köye getirdiği bir kaç büyük baş hayvanın ahır kapılarının önlerinde ünlemeleri Yıldız ablayı şaşırtmıştı:

— Bu ne sesi böyle?

— İnekler köye dağılıyor Yıldız abla. Kapılarının önlerine geliyorlar. Avlu kapıları çoğu zaman kapalıdır da açtır-

mak için böyle bağırırlar.

Yolda biraz sarsıldığı için Yıldız abla, o gece erkenden yatmıştı. Kendi anlattığına göre bütün gece uyumuş. Erkenden de kalkmış. Ayak seslerini duyunca ben de yukarıya çıktım.

Terasta kahvaltı ederken Yıldız abla:

— Hani, köy nerede? dedi.

Rüstem Bey yandaki duvarları gösterdi:

— İşte köy orası. Yalnız duvarlar görünüyor. Evlerin pencereleri hep iç avluya açılmıştır.

— Baba, bu sıcakta, bu daracık avluya bakmaktan usanmıyor mu bunlar?

— Alışmışlar, dedi Rüstem Bey. Zaten tarlada çalıştıkları sürece evde değildirler. Dönüşte hemen birşeyler yer, yorgunluktan uyuyup kalırlar. O kadar ki sivrisineklerin ısırmasını bile duymazlar.

Rüstem Bey bütün pencerelere ince tel kaplatmıştı. Gece bunlar muhakkak kapatılıyor, içeride sivrisinek kaldıysa ilaç sıkıyordu.

Salonu babamın yardımı ile döşemişlerdi. Piyano bile getirilmiş ve salona konmuştu. Geldiğimizin ertesi günü Hoca misafir gelmiş, salona alınmıştı. Yıldız bu köylünün kim olduğunu bana sordu. Hoca Ali Efendi olduğunu söyledim.

Yıldız mescid işiyle ve çeşmeyle ilgileniyordu. Salonda Ali Efendi ile konuştu.

Hoca mescidin bazı şartları olduğunu anlattı. Kıble tarafına bir mihrap yapılması gerekirdi. Sonra hiç olmazsa yüz, yüzelli kişi namaz kılmalıydı. Köyde on, onbeş kişiden fazla namaz kılan yoktu ama güzel bir mescid yapılırsa yakın köylerden gelenler de olurdu.

Rüstem Bey köyün bütün erkeklerini Kuyulu Bahçeye ça-

ğırdı. Hepsi ayakkabılarını dışarıda bırakarak salona girdiler. Muhtar da bunların içindeydi. Hasat vakti diye köye gelmiş beş on delikanlı da vardı.

Yıldız da çıktı ortaya. Önce babasının yerine o konuştu:

— Biz, dedi. Bu köye bir mescid yaptırmak istiyoruz. Kerpiçten mescid yıkılacak, yerine tuğladan ve üstü kiremit örtülü bir mescid yapılacak. Bu mescidin yanında bir çeşme olacak. Mescidin bir tarafına köye gelecek garipler için bir misafir odası, bir hoca odası, bir de muhtar odası yapılacak. Bu hayır işinde isteyen herkes gündelikle çalışabilir. Mescidin yapılışı süresince çalışanlara yiyecek verilecek. Hiç kimseden bir vergi, bir para alınmıyacak. Ne diyorsunuz?

Önce Hoca Ali Efendi:

— Hanımefendi, dedi. Bundan daha büyük bir hayır iş olamaz. Ama bakalım köyün muhtarı bu işe ne diyecek?

Rasim Efendi oturduğu yerden:

— Hükûmetten müsaade almalı, dedi. Benim diyecek başka bir lafım yok. Gücü olan parasız da çalışır. Ama bu işe çok para yatırmak gerekir.

— Masrafı biz karşılıyacağız, dedi Yıldız.

Muhtar sordu:

— İyi hoş emme, dedi. Siz bu çorak köye ne diye gelirsiniz? Başka şenlikli, kalabalık köy mü kalmadı?

Yıldız:

— Büyük bir köye yapılan iyilik göze görünmez, dedi. Benim annem öldü. Onun ruhu şad olsun diye bu mescidi, bu çeşmeyi yaptıracağız. Birkaç kişinin Allah razı olsun, demesi, rahmet okuması yeter.

Muhtar gözleri yaş içinde kalan kıza bakarak:

— Köye su getirdiniz, yolu açtırdınız, bir de bu mescidi yaptırmaya kalkıyorsunuz. Allah sizlerden razı olsun, dedi.

İş buraya gelince babam elinde koca bir tepsi ve içinde

ayran dolu bardaklarla salona girdi. Yanaklarından gözyaşı damlaları olan Yıldız bu tepsiden bardakları alıp alıp sıradan köylülere dağıtmaya başladı. Ayran yetmedi, anam kapıya bir başka tepsi getirdi, Yıldız herkese verdi. İçmeyen kalmadı. Her içen:

— Ölmüşlerinin canına değsin, diyordu.

Bir iki ihtiyar:

— Vir gızım, vir, Yüce Allah anana irahmet eylesin, demişti.

Yıldız isteyene tekrar ayran verdi. Hoca Ali Efendi bir dua okudu, ellerini açarak rahmet diledi. Sonra kalktı:

— Bize müsaade, dedi.

Hepsi kalktılar birer birer yün çoraplarıyla yürüyerek bu güzel salondan dışarıda ayakkabılarını giydiler ve cami boşalır gibi Kuyulu Bahçeyi geçip uzaklaştılar.

Rüstem Bey bu işi kızına bırakmıştı. Onun dünyada hiç bir şeyde hevesi yoktu, ince yapılı kızının yüzünün güldüğünü istiyordu. Yıldız ilk defa bir heyecan duymuş ve heveslemişti.

Daha ertesi gün muhtarı da Ali Efendiyi de arabaya alan Rüstem Bey kasabaya, oradan da vilayete kadar gitti. Bir gün içinde vilayetten ve belediyeden gerekli izni almışlardı.

O günden sonra da köy alanına çabucak bir baraka konduruldu. Tuğla, çimento, demir, kum gelmeye başladı. Bir yandan da köyde bir eli kazma kürek tutanlar Kuyulu Bahçe'deki burgu suyunun çıktığı yerden köye kadar bir ark kazmaya başladılar. Bunun içine boru döşenecek ve çeşmeye su ulaşacaktı. Çalışanlar öğleyin Kuyulu Bahçe evinin alt katına geliyor, bol bol ve doyasıya yemek yiyor ve yeniden iş başı yapıyorlardı.

Yıldız her akşam başında bir eşarp, elinde bir çanta ile iş yerine gidiyor, çalışanlara gündeliklerini dağıtıyordu. Ben

bu arada el ulağı gibi sağa sola koşuyordum.

Rüstem Bey Rasim Efendinin bir aksilik çıkartıp Yıldız'ın keyfini kaçıracağından korkuyordu. Ama bu işte Rasim Efendinin çıkarı vardı. Herşeyden önce bir muhtar odası yapılacaktı. Burada kışın ihtiyarları toplayacaktı. Sonra köye güzel bir mescid yapılmasını onun gayretiyle ortaya çıkmış sanacaklardı. Ayrıca malzeme alış verişiyle meşgul oluyordu. Yıldız kasabaya veya şehre her gidişinde köylü kadınlara birşeyler alıp getiriyodu. Muhtarın eşi Gülsüm ablaya allı güllü bir elbiselik basma almıştı.

Köyde beş altı gelinlik kız vardı. Bunları Yıldız bazen yemeğe çağırıyordu. Annemin pişirdiği et kızartmaları, börekler, tatlılar köydekilerin her zaman yiyemeyecekleri yemeklerdendi.

Sonra, ikinci kattaki terasta oturup bayağı yeşillenen Kuyulu Bahçeyi ve o mermer döşeli havuza sular akıtan fıskıyeyi seyretmek az şey değildi. Yıldız onlara piyano da çalıyodu. Kızların kaçamak olarak çaldıkları radyodan öğrendikleri şarkıyı Yıldız onlara çalıyor ve onlarla beraber söylüyordu.

Kıvırcık, kır saçlarıyla, abanoz gibi siyah yüzü, pırıl pırıl beyaz dişleri, kahverenkli gözleri ve esmer el ayalarıyla Lalabey daima Yıldız'ın yakınındaydı. Köyün kızları ona alışmışlardı. Onlar da " Lalabey" diyorlardı.

Bu kızların uyuyan veya başka işlerle meşgul olan zekâları çabucak açılıyor, karşılarında pırıl pırıl bir prensese benzeyen Yıldız'a âdeta imreniyorlardı. Yıldız kasabaya inerken onlara sesleniyor, birşey isteyip istemediklerini soruyor, araba kullanmakla en medeni bir genç kız örneği oluyordu.

O kasabada da meşhur olmuştu. Çoğu zaman Lala bey yanında olduğu halde kasabadaki birkaç mağazaya uğrayıp alış-veriş yapıyordu.

Ağustos ayının içinde kerpiç bina ortadan kalmış mescidin duvarları tuğladan yükselmeye başlamıştı. Yapıyı seyretmeyen yoktu. Yerlere çömeliyor, yanyana, hem arı gibi çalışanlar bakıyor, hem konuşuyorlardı.

Öğle vakti oldu mu gelsin etli taze fasulye, gelsin ciğerli pilav, arkasından tepsilerle üzüm ve soğuk, yağlı ayran.

Köyün çocukları, ellerine bir çanak alıp yanaşıyorlardı koca tencerelere. Babam onlar birer kepçe yemek koymaktan geri kalmıyordu.

Karnını doyuran işçi " Ziyade olsun" diyip iş başı olunca-ya kadar bir gölgede oturup sigarasını içiyordu.

Köye istemiyerek gelen Yıldız'ın böyle birden hevesleneceğini babası da ummazdı. Kızcağız annesinin adına iyilik yaptığını düşünüyor ve akşama kadar didiniyordu.

Ali Efendinin iki kavağı bayağı boylanmış, suyu içtikçe kuvvetlenerek gelişmişti. Yapının yakınında üstü tenteli bir çardak vardı. Yıldız abla orada oturuyor, işlere bakıyordu.

Mescidin kapısı alana bakıyordu. Bunun yanında Muhtar odası ve misafir odası vardı. Hocanın odası içerideydi. Çeşme kapının yanında duvara gömüktü. Duvar yükselir yükselmez çeşme yapılmış, mermer aynası, musluğu takılmış, önüne mermerden bir yalak getirilmişti. Bu yalaktan taşan su yolun boyunca uzanıyor, dikilecek kavakları sulamaya hazırlanıyordu.

Hocanın odasının yanında bir de yıkanma yeri vardı. Buraya da su götürülmüştü. Her isteyen orada yıkanabilecekti.

İşte bu arada tarlasını satmak için gelmiş olan bir kaç köylü köydeki bu canlılığı görünce başbaşa verip konuşmuş ve Yıldız'a gelmişlerdi.

Büyük şehirlerde iş tutmuş, ama işlerini geliştirememiş olan bu yaşlı adamlar köye dönmek istiyorlardı. Yıldız'a soruyorlardı.:

Büyük şehirlere çalışmaya gitmiş köylüler artık köylerine dönmek istiyorlar ve Yıldız abladan yardım istiyorlardı.

— Küçük hanım, senin anlıyacağın biz şehirden memnun değiliz. Damat çalışıyor, oğlan çalışıyor emme köyde ağa olan biz orada ayak altında kalıyoruz, kendi çocuklarınız bile bize yüz vermez oluyor. Hani diyoruz ki köyde kalıp yerimizi yurdumuzu bilelim. Tarlamız var, köyün toprağı iyi üzüm yapar. Bize yardımcı olur musunuz? Gücümüz yettiğince çalışalım.

— Siz köyde kalacak olun yeter, diyordu Yıldız.

Kuyulu Bahçe'nin yeşil gözlü güzel kızı kısa zamanda yakın köylerde duyulmuştu. Köylü kızların yanında çelimsizdi. Sesi çok ince ve nazikti. Hiç kibri yoktu, çocukla çocuk, köylü ile köylü oluyordu.

Halı dokumaya çalışan bir kızın, ya da kadının yanına oturuyor, onun ellerinin çabuk çabuk çalışmasına bakıyor, öğrenmek istiyor, eğer kendisine birşey ikram ederlerse yiyordu.

Rüstem Bey kederli kızını istediğini yapmaya bırakmıştı. Hayatı yalnız kitaplardan, romanlardan öğrenen Yıldız, şimdi en sade işlerin bile nasıl yapıldığını merakla izliyordu. Bazen harç karanlara bakıyor, bazen duvar örenlerin tuğlaları nasıl dizdiklerini seyrediyordu.

Rüstem Bey bu çorak köyde kızı için bir başka hayat hazırlamıştı. Kız gelmeseydi belki herşeyi yüz üstü bırakacak, kızını avutmak için başka bir çare arıyacaktı.

Bizim yaşantımız da temelinden değişmişti. Lalabey ara sıra babamı bir köşede yakalayıp ona değişiklikler yaptırıyordu:

— Sadık Efendi, insan daima temiz giymeli ve özenerek giyinmeli. Bak aradan iki gün geçti, hâlâ gömleğini değiştirmedin sonra her sabah tıraş olmuyorsun. İnsan bir eve kapılandı mı oradaki yaşantıya uymalı. Sabahtan akşama kadar işçi tulumu ile gezemezsin. Ağır işlerini bitir, ortalıkta, evin içinde dolaşacağın zaman tertemiz giyinmelisin. Ben ihtiyar adamım, bak her sabah tıraş olurum, boyunbağı takmayı da bırakamam.

Lalabey'in büyük yetkileri olduğu için babam onu kıramıyor, dediklerini yapmaya çalışıyordu. Artık o da her sabah erkenden kalkıyor, ahırdaki işlerini bitirdikten sonra duşun altında yıkanıyor ve tıraş olup temiz pak giyiniyordu.

Eylülün sonu gelmeden Mescidin yapımı bitti. Muhtar odası misafir odası. Hocanın odası yapılmış, bunlar Yıldız abla tarafından gerekli eşya ile döşenmişti.

Yirmi beş hane kalan köy o sonbaharda otuz haneye çıktı. Özellikle köyden giden yaşlılar dönüyorlardı. Onların fazla bir istekleri yoktu. Geçindikten sonra, çocukluklarından beri alıştıkları köyde, hemşerilerinin arasında yaşama-

yı daha uygun buluyorlardı.

Su, mescid, yol, yeşillikler, taze fidanlar kadar Kuyulu Bahçe de onlara çekici geliyordu. Yavaş yavaş bu güzel ev, mermer döşeli ve fıskiyeli havuz, sülün gibi kavaklar, her gün kasabaya bir aracın gidip gelmesi ve bunun sağladığı imkân Koruköylüleri can sıkıntısından kurtarmıştı.

Şehirden gelen beş aile ve bunların yeni evleri, eskileri de gayrete getirmişti. Yıldız ablayı gücendikmekten korkan hiçbir genç kadın ve kız artık yırtık ve kirli başörtüsü ile gezmiyordu. Hepsinin kenarları oyalı başörtüleri vardı. Bu oyalar onların yüzlerine bir incelik ve tatlılık veriyordu.

İzmir'de bakkallık yapmış olan bir yaşlıca adam köyde bir dükkân açmak için babamın fikrini almıştı. Babam bu kimseyi Yıldız ablaya götürdü. Yıldız ablanın, vur dedin mi öldürmek âdetiydi.

— Bak Halil Efendi, demişti. Kasabadan ısmarladıklarını Sadık Efendi sana alır getirir. Köyde en çok neye ihtiyaç oluyorsa onları dükkânında bulundurman yararlı olur. Çoğu rençberlik yapıyor ama köyün kadınları ve kızlarının ev kadını olduğunu unutmamak gerekir. İğneden ipliğe kadar herşeyi satmalısın.

Babam beni her sabah okula götürmeye başladığı Ekim ayının başında bu bakkal dükkânı da açılmıştı. İşi genişçe tutturan Yıldız abla Bakkalın yanına bir kahve ve kahvenin önüne bir havuz bir de salaş yaptırmış ve köyde berberlik yapan bir kimse bu kahveyi işletmeye başlamıştı.

Koruköyün, daha doğrusu Kuyulu Bahçe'nin artık bir çarşısı vardı. Yabancı memleketlerde çalışıp köye dönen bir genç, bir tamirhane açmıştı.

Yakın köylerden sigara, tuz, şeker almaya gelenler kahvede, havuzun başında biraz olsun oturuyor:

— Yel kayadan ne alır, derlerse inanma, diyorlardı. Yapınca herşey oluşuyor, ağaç yetişiyor, su çıkıyor, yol yapılı-

yor.

Yavaş yavaş bağ bahçe işleri kalmıyordu. Ama Kuyulu Bahçe'de artık her çeşit sebzeye yer bulunduğu için, köyde bulunmayanların da yeni senelerde dikilmesi için toprak tavlanıyordu.

Evin çok yakınında, Rüstem Bey'in yaptırdığı, her tarafı camla kaplı Sera da tamamlanmıştı. İçinde sebze ve çiçek yetiştirmek için ayrı ayrı bölmeleri bulunan bu seraya limonluk, veya çiçeklik de denilirmiş. Kışın, sobası yakılır ve sıcaklık hep bir düzeyde tutulurmuş.

Rüstem bey böyle seralarda kış ortasında turfanda sebze ve her zaman için çiçek yetiştirmek mümkün olduğunu söyledi. Seranın ayrı bir sobası vardı ve her tarafı ısıtacaktı.

Aradan üç yıl geçti:

Benim ilkokulu bitirdiğim yıl artık Rüstem Bey'le kızı Yıldız ve Lalabey Kuyulu Bahçe'ye gelmediler. Rüstem Bey bir mektup yazmıştı. Bu mektupta şöyle diyordu:

"Sadık Efendi, Koru köyde ne koru, ne de koruluk kalmıştı. Ben oraya geldim, senden bağını satın aldım, daha da tarla elde ederek orada kızım için yeni bir hayatın doğmasına neden oldum.

Bunca masrafı yaptıktan sonra herşeyi yüzüstü bırakarak çekilmek sana da biraz garip görünebilir. Ama ben herşeyden önce kızımı üzüntülerinden kurtulmak onu biraz neşelendirmek, ona hareket ve zevk vermek için çalıştım.

Yıldız Kuyulu Bahçe'de kaldığı kadar insanlarla ve köyle ilgilendi, hayvanları ve bitkileri sevdi, iyilik yapmanın, toplum içinde çalışmanın zevkine vardı.

Yirmi hane kalmış olan susuz, yolsuz ağaçsız köyünüzde bugün elli hane var. Her evin bir iki ağaç, yollarda yetişmiş kavaklar ve çeşme başlarında suya doğru eğilen salkımsöğütler var.

Size bıraktığımız inekler on tane oldu. Buzağıların bir

kısmı satıldı. Köyde adını bile bilmediğiniz meyvaları veren ağaçlar yetişti. Bağlar bol bol üzüm veriyor. Her çeşit sebze bulunuyor ve bunlar kasabada satılıyor. Kuyulu Bahçe'de çıkan her sebze ve bitkinin çok iyi olduğunu bilen kasabalılar orada yetişen her şeyi kapışırcasına alıyorlar.

Bu zamana kadar biz yardım ettik, yaptık, yakıştırdık. Bundan sonra sizler çalışacak, hem geçinecek, hem de eliniz değdiği kadar köye yardım edeceksiniz. Size hiçbir sorumluluk yüklemiyorum. Ama bütün bu iyi şeylerin bakımsız bırakır ve gevşerseniz en büyük günahı işlemiş olursunuz.

Orada aldığımız ve yaptığımız her ne varsa hepsini sizin korumanızı istiyoruz. Böylece hem köye, hem de size yararlı olmaktayız.

Eğer köyde okulun açılması mümkün olursa köşkü okul binası olarak kullanırsınız. Sizin üç odalı eviniz boş duruyor. Orada rahatça yaşıyabilirsiniz. Belki bir iki hafta için köye geliriz. Fakat devamlı olarak kalmak bizim için de mümkün değil. Yıldız kendisini pek fazla hırpalıyor.

Bu sene kızım evlenecek. Birkaç ay için üçümüz bir Avrupa gezisi yapacağız. Bu arada Oktay'ın okumasını ihmal etmeyiniz. Kasabadaki ortaokula gitsin, daha sonra şehirdeki Liseye yazdırırsınız.

Hesaplı ve dürüst davranmanızı ve hoca Ali Efendiyi korumanızı rica eder, hepinizin gözlerinizden öperim."

Rüstem Bey'in mektubu böyle yazılmıştı. Babam, annem yemekte nasıl davranmamız gerektiğini konuşuyorlardı. Ben de artık ilkokulu bitirmiştim. Onbir yaşımı da bitiriyordum. Son yıllarda iyi beslendiğim için sağlığım yerindeydi.

Rüstem Bey muhtar Rasim Efendinin huyunu bildiği için daha bir yıl evvel köydeki bütün mallarının kullanılmasında babam Sadık Efendiyi yetkili kılan bir vekâletname vermişti.

O yıl Rüstem Bey gelmeyince muhtar Rasim Efendi muhtarlığı ileriye sürerek Kuyulu Bahçe'de ne varsa, ağaçlarından ineklere kadar idare etmenin kendi görevi olduğunu ileriye sürdü ama babam vekâletnameyi göstererek:

— Muhtar Efendi, hele sen geri dur şöyle, dedi. Rüstem Bey'e karşı az direnmedin, engeller çıkarmaya kalkmadın.

Bugün bu köyün yarısından çoğu yenilendi, yeni evler yapıldı, bağlar bahçeler düzenlendi. Adam herşeyi bana emanet edip gitti.

Muhtar biraz şaşırıp:

— Köyün dünkü sakasının ettiği lâfa bakın, dedi. Bizim paramızla geçindiğini unutmuş da bize ağalık taslıyor.

Babamın koruduğu bütün ihtiyarlar ve köye dönmüş olanlar:

— Sen muhtar olmadan neydin? Köyün çobanı değil miydin? diye çıkıştılar.

Babam Kuyulu Bahçe'nin her şeyini kendi üzerine aldığı hâlde burun büyüklüğü yapmıyordu. Yalnız, söylediğim gibi, her gün tıraş oluyor, beyaz gömlek ve ütülü pantolon giyiyordu.

Çorak, kurak, taşlık, susuz Koru köyün adı da değişti. Artık oraya Kuyulu Bahçe diyorlardı.

Kuyulu Bahçe yıldan yıla daha kalabalıklaştı, daha kalkındı, ölenler, göçenler, doğanlar oldu. Kuru köy, Koru köy yeşillik ve sulak bir köy oldu. Birçok iyilik unutuldu. Ama unutulmayan bir tek insan, masal gibi söylendi: Kuyulu Bahçe'nin yeşil gözlü kızı.

-SON-

6

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753811187

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com